

ve stnik

Letnik XXVII.

Celovec, petek, 21. julij 1972

Štev. 29 (1566)

POZDRAV KONGRESU

MEDNARODNEGA
ZDRUŽENJA ZA OBRAMBO
OGROŽENIH JEZIKOV
IN KULTUR

Jutri se bo v celovški Delavski zbornici začel kongres Mednarodnega združenja za obrambo ogroženih jezikov in kultur (Association Internationale pour la Defense des Langues et Cultures Menacees — AIDLCM). To je organizacija, ki si je zastavila nalogo, da deluje za »obrambo jezikov in kultur, ki jim grozi v celoti ali na delu njihovega tradicionalnega ozemlja nazadovanje, asimilacija ali izumrtje zaradi diskriminacij v šoli in javnem življenju«. Na kongresu se bodo zbrali predstavniki raznih narodov in dežel, da pregledajo dosedanje delo te organizacije, da izmenjajo izkušnje, ki jih imajo s prizadevanji v korist manjšin v posameznih državah in da na podlagi teh izkušenj ter novih ugotovitev usmerijo svojo nadaljnjo aktivnost.

Koroški Slovenci smo veseli, da bo kongres v Celovcu, to je na ozemlju, kjer se stikajo tri jezikovne skupine in tri kulture. Na tem ozemlju pa živijo tudi narodi in narodnostne skupine, ki so ogroženi glede jezika in kulture — zlasti Furlani in Režijci ter Slovenci v Benečiji, v določeni predelih svojega avtohtonega ozemlja pa tudi koroški in primorski Slovenci.

Doslej je imelo Mednarodno združenje za obrambo ogroženih jezikov in kultur svoje kongrese in zborovanja na ozemljih raznih drugih narodnostnih skupin; med Slovenci se bodo predstavniki te organizacije zbrali tokrat prvič. Vendar je organizacija že doslej znana tudi med Slovenci, posebno med našimi sonarodnjaki v Italiji, v katerih korist je že večkrat zastavila svojo besedo in svoj vpliv. Pa tudi v našem vprašanju je mednarodno združenje razvilo svojo aktivnost, ko je ob procesu proti Marjanu Sturmu odločno nastopilo in seznanilo evropsko javnost s položajem slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Zato nas veseli, da bodo imeli udeleženci kongresa v prihodnjih treh dneh priložnost, da spoznajo naš položaj. Neposredno se bodo lahko seznanili z našo življenjsko voljo in našim kulturnim hotejem, spoznali pa bodo tudi objektivne težkoče, s katerimi se moramo spoprijemati v naših prizadevanjih za ustvaritev takih pogojev, v katerih nam ne bi bilo več treba biti v skrbah za nadaljnji obstoj in razvoj našega jezika in naše kulture.

Kongres bo ravno v času, ko je manjšinsko vprašanje v središču zanimanja koroške javnosti. Tako se bodo predstavniki raznih dežel in narodov srečali z najnovejšim poskusom vsaj delnega reševanja odprtih manjšinskih vprašanj, katero reševanje pa ne more biti zadovoljivo že zaradi tega, ker temelji ravno na kriteriju, ki manjšino atomizira ter ogroža njen jezik na delih avtohtonega ozemlja. Prav tako pa bodo udeleženci kongresa soočeni tudi z različnimi nasilnimi poskusi, ki stremijo za tem, da bi eliminirali koroške Slovence.

Ze s tem, da bodo udeleženci kongresa neposredno in podrobno seznanjeni z našim položajem in našo problematiko, bo celovško zborovanje Mednarodnega združenja za obrambo ogroženih jezikov in kultur močna opora v našem nadaljnjem boju. V tem smislu vsem predstavnikom raznih narodov želimo prijetno bivanje v naši lepi deželi, kongresu pa uspešen potek.

McGovern proti Nixonu pri predsedniških volitvah v Ameriki

Za letošnje predsedniške volitve v Ameriki, ki bodo jeseni, je padla že važna odločitev: za kandidata demokratske stranke je bil na strankini konvenciji v Miami Beachu izvoljen senator Georges McGovern, ki se bo pri volitvah torej pomeril z Richardom Nixonom, kateri velja za nespornega favorita republikancev.

S senatorjem McGovernom je prišel na vodilno mesto v demokratski stranki človek, ki velja za zagovor-

nika temeljnih reform v ameriški politiki in ureditvi. To je izpričal tudi v programu, s katerim se je v lastni stranki potegoval za položaj predsedniškega kandidata in s katerim se namerava pri volitvah predstaviti ameriški javnosti. Ta program se v marsičem razlikuje od politike, ki jo zastopa sedanji predsednik Nixon. To velja zlasti za vietnamsko vprašanje, kjer McGovern izjubilja, da bi v roku 90 dni po izvolitvi za novega predsednika Amerike napravil konec vietnamski vojni, že na dan vstopa v Belo hišo pa bi ukazal prekiniti bombardiranje Severnega Vietnama. Nadalje je napovedal zmanjšanje vojaških izdatkov, globoke reforme na področju zdravstva in socialnega skrbstva, odločnejši boj proti razpečevalcem mamil in učinkovitejši davčni sistem, zlasti pa še amnestijo za vse tiste, ki niso hoteli služiti vojaškega roka v Vietnamu.

S kakšnim programom se bo predstavil kandidat republikanske stranke, trenutno še ni znano. Predvsem pa zdaj še nihče ne more povedati, kako bo na obljube enega in drugega kandidata odgovorilo ameriško ljudstvo, ko si bo jeseni izbiralo novega predsednika. Le eno je jasno že sedaj: McGovern je pri oblikovanju svojega programa — če upoštevamo ameriško miselnost in povezanost s tradicijami — pokazal precej pogum in bo gotovo potegnil za seboj vse tiste, ki bi v politični praksi in družbeni ureditvi Amerike želeli vsaj malo svežega duha.

Svojo željo po reformah je McGovern izpovedal tudi s tem, da je stari ameriški pregovor, da je Ameriko treba ljubiti ali pa jo zapustiti, takole »reformiral«: Spremenimo Ameriko, da jo bomo še bolj ljubili!

Avstrija in EGS

STA DOSEGLI SPORAZUM

Jutri bosta kancler Kreisky in trgovinski minister Staribacher v Bruslju podpisala sporazum, ki je bil po dolgoletnih prizadevanjih in pogajanjih končno dosežen med Avstrijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo.

Na podlagi tega sporazuma bo med Avstrijo ter državami, ki so članice EGS, uvedena svobodna trgovina. Carine, ki trenutno veljajo za uvoz posameznih vrst blaga, bodo postopoma odpravljene, kar bo nedvomno še bolj sprostito blagovno izmenjavo.

Kako bo novi aranžma vplival na nadaljnji razvoj avstrijskega gospodarstva, bo seveda pokazala šele bodočnost, ki bo dala odgovor tudi na vprašanje, kakšne posledice bo imel sporazum z EGS za nevtralni status Avstrije.

Narodnostne manjšine

FAKTOR POVEZOVANJA MED NARODI

Član predsedstva SFRJ Mitja Ribičič je o nedavni seji predsedstva SFRJ in predsedstva ZKI na Brionih dejal, da bodo sklepi velikega pomena za nadaljnje delo državnega in partijskega vodstva.

Brionski dokument — tako je poudaril Mitja Ribičič — odraža konflikt jugoslovanske zunanje politike, ki je na eni strani odraz resnično življenjskih interesov jugoslovanskih narodov, na drugi strani pa sestavni del boja za mir, neodvisnost, socializem in družbeni napredek v svetu.

Na brionski seji so razpravljali tudi o odnosih s sosednjimi državami ter je Mitja Ribičič tozadevno naglasil: »V odnosih s sosedi se v praksi preizkušajo naša zunanje-politična stališča in to v koeksistenci z vsemi sistemi, ki so prisotni na tem območju. Dokument posebej poudarja, da sta politika in praksa odprtih meja pozitivni za vso Jugoslavijo in za celovito jugoslovansko politiko. Dokument poudarja pomen narodnostnih manjšin kot faktorja povezovanja med narodi ter se ograjuje od asimilacijskih in negativnih teženj, kar objektivno vodi v konflikte.«

Predložen zakonski načrt za globalno zaščito Slovencev v Italiji

Razpust parlamenta in izvedba novih volitev v Italiji sta tudi prizadevanja v korist slovenske narodnostne skupnosti postavila pred nove naloge. Po ustavnih določilih je treba namreč tudi vse zakonske načrte, ki so bili pred razpustom parlamenta sicer vloženi, vendar še niso bili izglasovani, formalno ponovno vložiti.

Prvi tozadevni ukrep v korist slovenske narodnostne skupnosti v Italiji po izvolitvi novega parlamenta je zdaj podvzel na komunistični listi ponovno izvoljeni poslanec Albin Škerk, ki je prejšnji teden predložil poslanski zbornici zakonski načrt z naslovom »Ukrepi za priznanje nacionalnih pravic in za zaščito slovenske nacionalne manjši-

ne dežele Furlanije-Juljske krajine.«

Zakonski načrt je bil dodeljen poslanski komisiji za ustavne zadeve, katere predsednik je po zadnjih volitvah postal južnotirolski poslanec Ritz, ki je kot pripadnik nemške manjšine odlično poznavalec manjšinske problematike v Italiji. Poslanec Škerk je v pogovoru s poslanecem Ritzem le-temu priporočal, naj bi čimbolj pospešil poslopek v zvezi s predloženim zakonskim načrtom za zaščito Slovencev v Italiji. Hkrati pa je tudi povedal, da mu je poslanec Ritz zagotovil glede tega vso svojo solidarnost.

Torej izgleda, da bodo prizadevanja za dosego globalne zaščite Slovencev v Italiji le napravila važen korak naprej.

Nacionalizem sovražnik samoupravljanja

Ze dalj časa se po svetu zelo dosti piše, še več pa sklepa in ugiba o notranjem položaju v Jugoslaviji. Povod za tako pozornost so, od decembrske seje predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije sem, zlasti vsi ukrepi proti nacionalističnim pojavom. Tem pojavom je bila namenjena tudi zadnja seja predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije na Brionih (prejšnji teden — op. ured.). Seja je bila v celoti posvečena boju proti nacionalizmu.

Zelo podučno je bilo pojasnilo, ki ga je dal v razpravi Edvard Kardelj. Ko obojamo nacionalizem, je treba vedeti, proti čemu se bojujemo. Pojav nacionalizma je treba prostorno in časovno določiti, kajti nacionalizem lahko v določenem zgodovinskem obdobju in okoliščinah prevzema naprednom celo revolucionarno vlogo, drugič spet, v drugačnih razmerah in okoliščinah, je ta vloga kaj lahko negativna, nazadnjaška, protirevolucionarna. Prav to je primer v sedanjih pogojih jugoslovanskega samoupravnega socializma. Zakaj? Zato, ker temelj in izhodišče pojavov nacionalizma niso narodne pravice in koristi, pač pa pomeni nacionalizem v jugoslovanski sodobni stvarnosti poskus razbiti enotnost jugoslovanskih narodov, zatreti dosežke revolucije in preprečiti razvoj samoupravnega socializma. Nacionalizem je pri nas tako rekoč oblika, v kateri se skuša uveljaviti kontrarevolucionarna ofenziva proti socializmu, je pribil Kardelj.

Vendar je treba pri tem še pojasniti, kaj je cilj proti nacionalizmu. Cilj nikakor ni in ne more onemogočiti, okrniti ali oslabeti naravno izpovedovanje narodne zavesti in težnje vsakega naroda, da se uveljavi kot samostojen dejavnik v večnarodni socialistični skupnosti.

Predsednica centralnega komiteja Zveze komunistov Hrvaške Milka Planinc je v neki izjavi

poudarila, da boj proti nacionalizmu nikakor ne pomeni zanikanje narodnih vrednot, narod ima v socializmu pozitivno mesto, negativno pa je, ko kdorkoli v imenu naroda skuša uresničiti protisocialistične cilje.

Torej tak protisocialistični in protisamoupravni pojav nacionalizma je danes v Jugoslaviji na zatožni klopi in proti njemu je uperjen boj jugoslovanskih komunistov. Pri tem so zlasti na torkovi seji z enako ostrino razobličili in obsodili obe pojavnosti obliki nacionalizma: separatistično partikularistično, to je tisto, ki skuša pod plaščem boja za pravice enega naroda spodkopati samoupravni sistem in narodno skupnost Jugoslavije, in pa unitaristično hegemonistični nacionalizem, ki se skuša v imenu nekakšnega vodilnega naroda povzpeti nad vse druge narode. V obeh primerih gre torej za poskuse, razdreti narodno enakopravnost in samoupravno ureditev.

Na seji na Brionih so podrobno razčlenili vzroke in oblike pojavov nacionalizma. Razgrnili so tudi vse slabosti komunistov in celotne Zveze komunistov Jugoslavije, ki so omogočili razrašanje nacionalističnih teženj in pojavov. Določili pa so tudi jasen program nenehnega boja proti nacionalizmu in postavili težišče na dolžnosti vsakega naroda in republike, da pri sebi doma pomete z nacionalizmom. Pri tem ne gre za to, da se čim več ljudi izključi iz zveze komunistov ali zapre, gre za to, da se vsa partija, ves delavski razred, ves narod usposobi za boj proti pojavom nazadnjaškega in protisocialističnega nacionalizma. To pa je mogoče doseči, kot ugotavlja brionski sklepi, z nadaljnjim razvijanjem samoupravljanja, s krepitvijo enakopravnosti vsakega naroda in narodnosti, z vsestranskim in svobodnim socialnim in kulturnim razvojem vsakega naroda, z uveljavljanjem pravic vsakega naroda in celotnega delavskega razreda, da sa-

mostojno razpolaga s sadovi svojega dela, ter s krepitvijo enotnosti, solidarnosti in vzajemne podpore vseh narodov in narodnosti jugoslovanske skupnosti.

Kdor se skuša poglobljati v vse razvojne tokove Jugoslavije zadnjih nekaj let, bo odkril, da močnejši prodor nacionalističnih sil ni prišel po naključju. Jugoslavija je v sedanjem času sredi pomembnih naporov, da svojo izvorno socialistično stavbo, katere temelj je samoupravni sistem in neuvrščena zunanja politika, občutno dogradi z novimi vsebinami, ki naj pomenijo velik korak naprej v izgradnji samoupravne družbe. Ustavna dopolnila pomenijo v svojem bistvu dejanski revolucionarni skok. Z njimi se vzpostavljajo povsem nov odnos med republikami, ko republike dobivajo obsežne pravice pri odločanju o svojem življenju in pri enakopravnem soodločanju o celotnem življenju in delovanju federacije. Enakopravnost vseh narodov Jugoslavije dobiva s tem novo vsebino.

Drugi bistveni pomen ustavnih dopolnil pa je odprava vseh odtujenih središč moči, ki so skušala v jugoslovanski družbi odločati mimo delavskega razreda o tistem, kar ta razred ustvarja. Zdj se z ustavnimi dopolnili utrjuje pravica neposrednih proizvajalcev, da čedalje bolj postavljajo dejanski gospodarji nad ustvarjenimi dobrinami celotne družbe. Potemtakem pomeni rovarjenje nacionalističnih sil poskus vtakniti palico v kolo razvoja, poskus zavreti proces demokratizacije in enakopravnosti vseh narodov in zavreti proces samoupravnih odnosov na vseh ravneh in področjih družbenega življenja. Boj proti nacionalizmu torej ne pomeni izraz slabosti, pač pa izraz sposobnosti socialističnih sil v Jugoslaviji, da zagotove napredni tok družbenega razvoja v svoji deželi.

Drago Košmrlj

Sporazum o finančni izravnavi

POŠIROKEM SVETU

Po dolgotrajnih pogajanjih se je v sredo minulega tedna finančni minister Androsch s predstavniki zveznih dežel in občin sporazumel o razdelitvi donosa davkov v prihodnjih šestih letih. Tako imenovana finančna izravnava v precejšnji meri upošteva dejstvo, da obvezni izdatki občin naraščajo in da so se spričo tega številne občine po zadnji finančni izravnavi preko mere zadolžile. V prihodnje bodo občine v določeni meri obravnavale nevarnosti nadaljnega zadolževanja. Od prihodnjega leta naprej se bo njihov delež na donosu davkov zvišal letno za 2133 milijonov šilingov. Ker se bo istočasno delež zveznih dežel zvišal letno za več kot 600 milijonov šilingov, je mogoče reči, da sedanji sporazum o finančni izravnavi bolj upošteva regionalno problematiko Avstrije kot pa sporazum pred šestimi leti,

di to breme v višini 750 milijonov šilingov jim bo odvzela država.

Dosedanji izdatki občin pa se bodo v prihodnje znižali še na drugih področjih. Tako bo njihov prispevek v prid zveznih dežel znižan za 2 odstotka. S tem bodo koroškimi občinam prihranjeni izdatki v višini 12 milijonov šilingov, avstrijskim občinam v celoti pa v višini 163 milijonov šilingov. Prispevek države h gradnji šol bo tekom prihodnjih šestih let zvišan, in sicer od sedanjih 100 na 125 milijonov šilingov letno. Poleg tega bodo zvezne dežele in občine v prihodnje iz državne blagajne prejele letno 50 milijonov šilingov za izpolnjevanje svojih nalog na področju varstva človekovega okolja. Ta prispevek je namensko določen za medobčinska podjetja, ki bodo skrbela za čistočo naselij ter za odvoz in uničenje naraščajočih kupov odpadkov in stare žare.

Nadaljnjih 30 milijonov letno bodo po novem sporazumu občine in dežele letno dobile za pospeševanje turizma. Večje občine pa bodo poleg tega dobile letno še okoli sto milijonov šilingov prispevkov za prevoz delavcev v industrijska podjetja. Znesek, ki je določen za namenske prispevke države in dežele občinam, bo tudi

po novem sporazumu znašal kot doslej 13,5 odstotka. S tem se bo ta znesek v prid koroškim občinam od letošnjih 75 milijonov zvišal prihodnje leto na 80 milijonov šil.

Na splošno je mogoče reči, da je sedanji sporazum o finančni izravnavi do občin pravičnejši, kot so bili dosedanji tovrstni sporazumi. Ta trditve pa ne pomeni, da so bile z njim upoštewane vse zahteve in potrebe občin. Teh zahtev in potreb verjetno nihče ne more v polni meri upoštevati, najmanj pa finančni sporazum, ki velja šest let. Delež občin na državnem donosu davkov je namreč enako odvisen od razvoja celokupnega gospodarstva, kakor je davčni donos sam. Gospodarstvo pa je — vseeno, če ga gledamo državno, regionalno ali komunalno — podvrženo stalnemu nihanju v smeri rasti enako kot v smeri upadanja. Zato pa bo tudi sedanji sporazum o davčni izravnavi občinam pomagal le toliko, v kolikor bodo same prispevale h gospodarski rasti in v kolikor bodo njihova podjetja na njej udeležena. Da imajo industrijsko razvite velike občine v tej smeri boljše izhodišče od malih podeželskih občin, pa je samo po sebi razumljivo.

(bl)

Svetovni rekordi

- Po številu potniških avtomobilov je na prvem mestu Amerika, ki ima skoraj polovico od skupnega števila vseh 192.570.000 avtomobilov na svetu.
- Sovjetska zveza je prva na svetu po številu novo zgrajenih stanovanj, saj so jih leta 1970 zgradili kar 2.280.000; na drugem mestu je Japonska (1.484.000), ki je prehitela Ameriko (1.467.000).
- Na Irskem porabijo največ kalorij na prebivalca, in sicer 3450, najmanj pa v Indoneziji, namreč komaj 1750.
- Največ električne energije na prebivalca porabi Amerika, sledijo ji Kanada, Češkoslovaška in Švedska.
- Proizvodnja cigaret je dosegla leta 1971 rekord vseh časov, saj so jih na vsem svetu izdelali 2.666.700 milijonov; največji proizvajalci cigaret so Amerika, Sovjetska zveza in Japonska.
- Po turističnem obisku je na vrhu svetovnega seznama Kanada, kjer so leta 1970 našli 37.688.000 tujih turistov; na drugem mestu je bila Španija z 22.657.000 turisti.

ki ga je skoval tedanji finančni minister, ki je pripadal ÖVP.

Znesek, ki ga bodo občine letno prejele po svojem deležu na davčnem donosu, se bo postopno zviševal. K omenjenim 2133 milijonov šilingov, za katere se bo prihodnje leto zvišal delež občin na davčnem donosu, bo 1974 prišlo nadaljnjih 500 milijonov šilingov iz donosa davka na pivo. Njihovi dohodki se bodo poleg tega zvišali iz večjega deleža na davku na pridobivanje zemljišč in z deleža na posebnih dajatvah na alkoholne pijače. Istočasno določa sporazum o finančni izravnavi, da se bodo zmanjšali nekateri prispevki občin k družbenim izdatkom. Zmanjšali se bodo zlasti za izdatke na področju izravnalnega prispevka v sklad za pokojnine kmetov. Ta prispevek v sedanji višini 476 milijonov šilingov bo v celoti prevzela država. Predstavnikom občin je v teku pogajanj tudi uspelo, da so občine rešili bremena izravnalnih prispevkov po splošnem zakonu o socialnem zavarovanju. Tu-

OD 4. DO 15. AVGUSTA V KRANJU:

XXII. Mednarodni gorenjski sejem

V Kranju se trenutno pripravljajo na osrednjo letošnje sejmsko prireditev, ki bo od 4. do 15. avgusta pod naslovom XXII. Mednarodni gorenjski sejem. Čeprav je bil na kranjskem razstavišču letos spomladi kmetijski sejem, bo tudi letošnji osrednji sejem imel svoj poudarek na kmetijstvu oziroma še posebej na kmetijski mehanizaciji. Na sejmu bodo razstavljeni vse vrste strojev za poljedelce, živinorejce, gozdarstvo, sadjarstvo in ostale kmetijske panoge.

Kako velika bo tovrstna razstava, kaže podatek, da bodo kmetijska mehanizacija, avtomobili, motorji in ostali stroji zavzeli več kot 8000 m² razstavne površine. Razstavljeni bodo izdelki tako domačih kakor tudi inozemskih podjetij; zastopanih bo najmanj 60 razstavljalcev.

Vendar pa bo sejem ostal zvest svoji dolgoletni tradiciji ter bo v veliki meri služil tudi široki potrošnji. Ves notranji razstavni prostor, ki obsega okoli 6000 m², bo namreč na razpolago za najrazličnejše blago široke potrošnje ter blago za industrijo. Na tem področju bo obiskovalcem na voljo velika izbira pohištva, gospodinjskih strojev, konfekcije in drugih izdelkov.

Pričakujejo, da bo na letošnjem sejmu sodelovalo več kot 500 domačih in tujih razstavljalcev, ki bodo zastopali vse veje gospodarstva. Tako bo izbira blaga res bogata in pestra. Poleg domačih razstavljalcev bodo na sejmu zastopana podjetja iz skoraj vseh držav Evrope, med njimi posebno močno seveda neposredni sosedi Avstrija in Italija; prav tako pa se bodo na gorenjskem sejmu predstavile tudi nekatere dežele iz Azije in Amerike.

Ne nazadnje pa bo gorenjski sejem nudil obiskovalcem tudi svojo gostoljubnost. Ves čas trajanja sejma bo namreč poskrbljeno za celodnevno postrežbo in razvedrilo. Vsak večer pa bo poleg zabavnih parkov, ki bodo odprti ves dan, od 19. do 24. ure še zabavno glasbeni spored s plesom.

Do otvoritve sejma bo — kakor pričakujejo — gotova tudi obvozna cesta, ki vodi preko razstavišča. S tem bo razstavišče veliko bolj privlačno tudi za tiste turiste, ki na poti skozi Kranj sicer nimajo namena, da bi se ustavljali v mestu; pogled na razstavni prostor jih bo gotovo pritegnil.

Lanski popis je — kakor sploh popisi prebivalstva — prinesel tudi podatke o narodnosti. Za našo republiko gradivo še ni obdelano in zato nimamo natančnih rezultatov. Vendar kljub temu lahko ocenimo število iz kazalcev prejšnjega popisa; za druge republike so bili rezultati že objavljeni.

Slovenija ima po oceni zadnjega popisa 1.725.000 prebivalcev, to je 8,4 odstotka več kot pri popisu pred desetimi leti. Če po tej stopnji povečamo sedanje število Slovencev v naši republici, dobimo povečanje od prejšnjih 1 milijon 522.000 na sedanjih 1 milijon 650.000; morda nekaj manj, kajti od leta 1963 dalje imajo v Sloveniji več priselitev kot odselitev in se tako večja števila pripadnikov drugih narodnosti, vendar gre pri tem še vedno za majhna števila. V drugih delih Jugoslavije živi 54.000 Slovencev in to število se manjša od popisa do popisa. Leta 1953 jih je bilo 72 tisoč, ob popisu leta 1961 67.000 in zdaj 13.000 manj. Tako naraščamo, da je zdaj v SFRJ 1 milijon 704.000 Slovencev, to je 115.000 ali 7,2 odstotka več kot pri popisu pred desetimi leti. Ker se je prebivalstvo vse države povečalo v tem času za 10,5 odstotka, Slovenci torej zaostajajo za demografskim razvojem SFRJ.

Največ Slovencev po drugih republikah je v Hrvaški in Srbiji in od tod imamo tudi največ priselitev v Slovenijo. V Hrvaški je več kot 32.000 Slovencev, to je 7.000 manj kot pri prejšnjem popisu, in nadaljnjih 4.000 manj

Czoernig sestavlja narodnostno karto Avstrije, in nato ob rezultatih popisa v letih 1850-51. Takrat je bilo v okviru tedanje Avstrije ugotovljeno število 1.142.000 slovenskega prebivalstva. Seveda pri tem ne gre za natančno do-

je bilo naštetih na slovenkem etničnem ozemlju 1.307.015 Slovencev, sem pa je treba prišteti še 32.837 Slovencev v Slovenski Benečiji in 4.268 Slovencev v Porabju. Na te avstrijske rezultate se danes vedno sklicujemo, čeprav se kriterij občevalnega jezika ne ujema v celoti z narodnostjo, kajti sedanji podatki za slovensko prebivalstvo, ki živi zunaj meja SFRJ, se zelo razlikujejo od avstrijskih podatkov iz leta 1910, ki so v primerjavi s poznejšimi rezultati mnogo bolj objektivni in pravični. To najbolj očitno vidimo na primeru Koroške.

Ob popisu leta 1910 je živelo na Koroškem v mejah današnje Avstrije 66.375 Slovencev, popis leta 1934 pa je naštel le še 26.554 Slovencev in to število prinašajo popisni rezultati še danes. To zmanjšanje od leta 1910 do 1934 ni razumljivo iz demografskih razlogov. Po popisnih rezultatih leta 1910 je ostalo zunaj današnjega ozemlja SR Slovenije 197 tisoč 255 Slovencev in sicer v Trstu in ostali Primorski, Beneški Sloveniji, Kanalski dolini, Koroški in Porabju.

O naših izseljencih imamo tudi le ocene, po njih je izseljencev 390.000, od tega 276.000 v ZDA.

Dr. Zilvko Štirov

Naši razgledi, Ljubljana, 7. 7. 72

Koliko je Slovencev

kot pri popisih leta 1953. Že avstrijski popisi so izkazovali približno tako ali le malo manjše število Slovencev na Hrvaškem, kjer so že od nekdaj živeli zlasti v Zagrebu. Zdaj je v Zagrebu 12 tisoč 445 Slovencev in tako je Zagreb po številu prebivalcev slovenske narodnosti na devetem mestu v državi, za njim pride na deseto mesto Novo mesto. Slovensko prebivalstvo se je zmanjšalo tudi v Srbiji; pred desetimi leti je živelo v Srbiji 20.000 Slovencev, zdaj 16.000. Kakor na Hrvaškem, so tudi v Srbiji Slovenci koncentrirani v glavnem mestu, kajti v Beogradu je 7.789 Slovencev. V Bosni živi 4.000 Slovencev, kar pomeni 2.000 manj kot pred desetimi leti, v Črni gori in Makedoniji pa manj kot tisoč.

Prve podatke o številu Slovencev imamo iz srede prejšnjega stoletja, tako iz leta 1846, ko je

ločene številke, ampak za ocene. Šele z letom 1880 so popisi začeli iskati tudi narodnost oziroma jezikovno pripadnost, ki so jo tedaj določali po občevalnem jeziku. Od tedaj dalje imamo bolj natančne podatke o številu Slovencev, vendar le na ozemlju, ki je spadalo v okvir Avstro-Ogrske, delno še Italije, kajti v tistih časih je bilo močno izseljevanje in o izseljencih so informacije nezadovoljive.

Ob popisu 1880 je bilo za slovensko etnično ozemlje v okviru Avstrije naštetih 1.186.000 Slovencev, torej le malo več kot trideset let prej. Pri tem pa niso upoštevani Slovenci v Benečiji, ki jih je bilo sredi stoletja nekaj manj kot 27.000; pač so upoštevani Slovenci v tedanji Madžarski, to je Prekmurje, a brez Porabja. Pri zadnjem avstrijskem popisu pred vojno, to je leta 1910,

BRUSELI. — Po večletnih prizadevanjih in dolgotrajnih pogajanjih je bil ta teden končno le dosežen sporazum o ureditvi odnosov med Avstrijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo. Sporazum temelji na svsobodni trgovini ter predvideva postopno znižanje sedanjih carin. Med pogajanjih je uspelo odstraniti vrsto začetnih težav, tako da na merodajnih mestih govorijo o optimalni rešitvi, ki jo je bilo možno doseči, čeprav hkrati seveda priznavajo, da bo aranžma z EGS postavil gospodarstvo Avstrije v gotovih pogledih pred težke probleme. Sporazum med Avstrijo in EGS bodo podpisali jutri.

RIM. — Zadnji nedeljo je imela svoj kongres socialistična stranka proletarske enotnosti, ki je sklenila, da se tudi organizacijsko združi s komunistično stranko Italije, s katero je akcijsko sodelovala že doslej. Socialistično stranko proletarske enotnosti so leta 1964 ustanovili levičarski krogi med socialisti, vendar je pri volitvah v zadnjih letih pritegnila zlasti komunistične volivce, tako da sedanja združitev s KP nikakor ne preseneča.

TOKIO. — V kratkem bo minilo 27 let od tistega usodnega 6. avgusta 1945, ko je japonsko mesto Hirošima postalo s svojimi prebivalci žrtev ameriške atomske bombe. Ocene števila smrtnih žrtev se močno razlikujejo: v večini poročil cenijo to število na okrog 70.000 ljudi; predstavniki hirošimske občine trdijo, da je ob eksploziji izgubilo življenje dva do trikrat več ljudi; obstajajo pa celo ocene, po katerih je umrlo 300.000 ljudi, čeprav ta številka presega število takratnih prebivalcev mesta. Japonski znanstvenik dr. Minoru Jusaki zdaj že več let proučuje ta problem, da bi s sistematičnimi raziskavami ugotovil točno število žrtev atomske bombe, ki so jo odvrli na Hirošimo.

NEW YORK. — Leta 1975 bosta Amerika in Sovjetska zveza izvedli skupen vesoljski polet, ki bo imel poleg znanstvenega tudi velik človeški pomen. Ta človeški pomen bo po izjavi sovjetskega znanstvenika Petrova v tem, da si bodo sovjetski in ameriški kozmonavti lahko medsebojno pomagali, kar bo povečalo varnost vesoljskih podvigov. Predstavniki NASA Low pa je napovedal, da bo ameriška vesoljska postaja, ki jo nameravajo spraviti v tir okoli Zemlje leta 1978, zgrajena tako, da bodo ob njej lahko pristajale tudi sovjetske vesoljske ladje.

BEOGRAD. — Na povabilo predsednika Tita bo angleška kraljica Elizabeta II. meseca oktobra uradno obiskala Jugoslavijo, kamor jo bosta spremljala tudi njen mož princ Filip in hčerka princeza Anne. S tem bo kraljica vrnila obisk predsedniku Titu, ki je pred leti bil na uradnem obisku v Angliji. To bo hrati prvi obisk angleške kraljice v eni izmed vzhodnoevropskih držav.

MOSKVA. — V ponedeljek je prispel na uradni obisk v Sovjetsko zvezo glavni tajnik Združenih narodov dr. Kurt Waldheim. Med bivanjem v Moskvi je dr. Waldheim s sovjetskimi voditelji razgovarjal o raznih mednarodnih problemih, kot so Vietnam, Bližnji vzhod in podobno. Prav tako pa so pogovori tekli tudi o delovanju svetovne organizacije v bodoče.

HOUSTON. — Ameriška uprava za vesoljske raziskave NASA je uradno kritizirala posadko Apolla-15, ker je brez dovoljenja vzela s seboj na Luno več sto pisemskih ovojnic, ki jih je potem neki nemški filatelistični trgovec prodajal kot velike redkosti za bajne vsote. Z dovoljenjem NASA so astronomi vzeli s seboj 232 pisemskih ovitkov s posebnimi znamkami, poleg tega pa so „pretihotapili“ še nadaljnjih 400 pisem.

DUNAJ. — Letos jeseni bodo na glavni skupščini OZN volili pet novih nestalnih članov varnostnega sveta. Med resnimi kandidati je tudi Avstrija, poleg nje pa še Peru, Avstralija, Indonezija in Kenija.

MOSKVA. — Sovjetski biokemiki so sintetizirali in klinično preizkusili nov vitamin U, o katerem zagotavljajo, da zdravi želodčni čir in gastritis. Raziskave so pokazale, da vitamin U normalizira sluznico, zdravi razjede in preprečuje razne druge motnje. Z novim vitaminom so ozdravili dvakrat več želodčnih bolnikov kot doslej. Poleg tega vitamin U lahko z uspehom uporabljajo pri zdravljenju boleznih srca in ožilja ter krožnih bolezni. Tovarna vitaminov v Ufi v Baškirski avtonomni republici bo kmalu začela izdelovati novi vitamin v obliki tablet.

NEW YORK. — Med obema Korejama so trenutno v teku prizadevanja za združitev. Temu namenu naj bi služil tudi načrt skupine nevrščenih držav, ki bodo od glavne skupščine OZN zahtevale, naj posreduje in pospeši pogajanja o združitvi obeh Korej.

Pošljimo naš kmečki naraščaj

V KMETIJSKO STROKOVNO ŠOLO ZA FANTE V PODRAVLJAH

Kmetijska strokovna šola za fante v Podravljah je dobila z lanskoletnim odlokom Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo na Dunaju, številka 48408/1/71, pravico javnosti. Na osnovi statusa javnosti deluje od lanskega šolskega leta naprej kot javnopravna strokovna ustanova koroških Slovencev z vsemi pravicami, ki jih imajo tovrstne kmetijske strokovne šole v Avstriji.

Med te pravice sodijo med drugim: polno priznanje strokovne kvalifikacije absolventov, vključno pravice do nastopa pošolskih strokovnih izpitov in nadaljevanja šolanja na višjih kmetijskih strokovnih šolah v Avstriji; pravica staršev do zakonitih internatskih in šolskih podpor; pravica učencev do brezplačnih voženj od bivališč do šole — in od prihodnjega šolskega leta naprej pravica učencev do brezplačnih strokovnih knjig.

Na te pravice Kmetijske strokovne šole v Podravljah, staršev prijavljenih učencev ter gojencev samih posebej opozarjamo, ker jih razni poklicani in nepoklicani činitelji, z očitnim namenom, da bi prikazali prednosti obiska nemških kmetijskih šol, kaj radi zamolčijo ali pa podraveljski kmetijski šoli nasploh odrekajo.

Čutimo tudi potrebo, da zavržemo in odločno obsodimo nekvalificirane nastope istih krogov širšega našega terena, ki z nestvarnimi argumenti spravljajo našo kmetijsko šolo v diskredit, ji odrekajo enakopraven položaj ter po-

in zasebna pravica vsakega posameznika, kar pomeni, da ni zakonskih predpisov ne glede obveznega obiska kmetijske strokovne šole, še manj pa glede obiska čisto določene šole.

Od pripadnikov naše narodne skupnosti bi bilo vsekakor pričakovati, da se bodo pri izbiri kmetijske šole ravnali po načelu zaupanja ter dali prednost Kmetijski strokovni šoli za fante v Podravljah kot strokovni ustanovi naše narodne skupnosti, ki je poklicana in živo zainteresirana, da zastavlja vse svoje sile za bodoči gospodarski in s tem tudi etnični obstoj naše narodne celote.

Tudi ni res, da bi bila pravica kmetovalcev do subvencij, pocenjenih kreditov in zbornične strokovne pomoči kakorkoli vezana na obisk nemške kmetijske strokovne

šole. Pač pa je res, da je pravica do subvencij in pocenjenih kreditov na osnovi zakonskih ureditev nedeljiva in enaka za vse upravičence, ne oziraje se na njihovo narodno pripadnost ali na vprašanje obiska kmetijske strokovne šole. Do strokovne pomoči s strani deželne in okrajnih kmetijskih zbornic pa imajo kmetovalci prav tako zakonite pravice, saj v to svrhu plačujejo zbornični prispevek.

Prav bi bilo, da bi se kot enakopravni državljani Avstrije v polni meri zavedali svojih individualnih pravic v odnosu do oblastvenih in poklicno-strokovnih ustanov, že posebej pa tudi pravic, ki nam grede kot članom slovenske narodne skupnosti po členu 7 avstrijske državne pogodbe. Ne dopuščajmo, da bi nam te pravice kdorkoli krtili z nestvarnimi argumenti, pritiski in grožnjami! Zavedajmo se, da lažne obljube, diskreditiranje podraveljske kmetijske šole in nepripravljenost njenih zakonitih pravic poleg drugih protislovenskih izpadov pomeni le načrtno in zlonamerno zavajanje in varanje slovenskih kmečkih ljudi in neprikrito diskriminacijo kmetijske šole v Podravljah!

Z odločnim zavračanjem takih metod in zlasti z neustrašnim prijavljanjem slovenskih kmečkih fantov v Kmetijsko strokovno šolo v

Zbrana dokumentacija o boju

ZA GLOBALNO ZAŠČITO SLOVENCEV V ITALIJI

Založništvo tržaškega tiska je izdalo drobno knjižico z naslovom „Za globalno zaščito Slovencev v Italiji“. Urednik Stanislav Renko je v tej knjižici zbral vrsto važnih dokumentov, zahtev, predlogov in drugega gradiva, kar vse se nanaša na slovensko narodnostno skupnost v Italiji ter njen boj za dosego vsestranske enakopravnosti.

V tej nedvomno zelo zanimivi in važni publikaciji so nanizani najprej najvažnejši podatki o naseljenosti Slovencev v Italiji; sledi prikaz dosedanjih dosežkov v boju za narodnostne pravice; potem je ponatisnjena skupna vloga, ki so jo predstavniki slovenskih organizacij leta 1970 poslali takratnemu predsedniku italijanske vlade Colombu; prikazani so razgovori skupne slovenske delegacije pri Colombu ter pri predsedniku dežele Berzantiju; nadalje prinaša knjižica besedilo posebnega statuta dežele Furlanije-Juljske krajine; glavni del brošure pa predstavljajo konkretni predlogi za globalno zaščito Slovencev, kot so jih izdelale in predložile Slovenska kulturno-gospodarska zveza v tako imenovanem „paketu“ ter Slovenska skupnost in napredne italijanske stranke vsaka v svojem zakonskem predlogu.

Urednik knjižice je poudaril, da so predlogi v tej zbirki tako pomembni, da odslej ne bo mogel mimo njih nihče, ki bo hotel kolikor toliko temeljito razpravljati o vprašanju narodnih manjšin v Italiji, kajti v zbirki je do podrobnosti povedano, „kaj Slovenci v Italiji vsi skupaj pravzaprav hočemo in zakaj se vsi skupno z najnaprednejšim delom italijanskega ljudstva borimo“.

Podravljah bomo najuspešneje kljubovali nakanam sovražnih krogov in poskusom, da po poti odfujitve učencev likvidirajo slovensko kmetijsko šolo.

Glede vpisa učencev v prvi in drugi letnik za šolsko leto 1972-73 Kmetijska strokovna šola za fante v Podravljah sporoča, da se v prvi letnik lahko vpišejo učenci, ki so končali obvezno šolanje, v drugi letnik pa učenci, ki so končali prvi letnik podraveljske ali kake druge kmetijske strokovne šole.

Prošnjo za sprejem je treba nasloviti na upravo Kmetijske strokovne šole za fante v Podravljah, 9241 Podravlje-Föderlach, do najpozneje 30. septembra 1972.

Z uspešno zaključeno kmetijsko strokovno šolo imajo učenci izpolnjeno hkrati obveznost do obiska kmetijske poklicne šole.

Pouk na šoli se prične 23. oktobra 1972.

Za vsa potrebna pojasnila se obrnite na upravo Kmetijske strokovne šole v Podravljah ali na Slovensko kmečko zvezo in Kmečko gospodarsko zvezo v Celovcu.

Uprava

Kmetijske strokovne šole za fante v Podravljah

SPOMENIK KMEČKIM UPOROM NA LJUBLJANSKEM GRADU

Kakor smo v našem listu že obširno poročali, so v Sloveniji in Hrvaški letos in prihodnje leto predvidene najrazličnejše proslave in prireditve, posvočene 500-letnici kmečkih uporov in 400-letnici slovensko-hrvaškega pulta.

V okviru teh prireditev bodo ob vhodu v ljubljanski grad postavili tudi poseben spomenik kmečkim uporom. Osrednja slovenska proslava ob obletnici kmečkih uporov bo jeseni prihodnje leto v ljubljanski dvorani Tivoli, sicer pa so težnja proslavljanja v posameznih krajih, ki so neposredno povezani z zgodovino kmečkih uporov.

Na raznih proslavah bodo delno že letos, večinoma pa prihodnje leto sedelovali tudi vodilni slovenski gledališki umetniki, ki bodo s tematskim, na kmečke upore vezanim sporedom opozarjali na to pomembno obletnico iz zgodovine slovenskega naroda.

Tedenski spored

POLETNIH KULTURNIH PRIREDITEV V LJUBLJANI

■ Petek 21. 7. v letnem gledališču Križank koncert pihalnega orkestra MILICE iz Ljubljane.

■ Ponedeljek 24. 7. v letnem gledališču Križank koncert klavirskega dua M. HORAK-H. AUSTBO.

■ Sreda 26. 7. na peklenskem dvorišču Križank koncert SLOVENSKEGA TRIA A. Bertonec-J. D. Bravničar-C. Škerjanec.

■ Petek 28. 7. v stolnici PRAŠKI PIHALNI KVINTET in JIRI ROPEK, orgle, iz Češkoslovaške.

Začetek prireditev ob 20.30 uri.

„LJUBLJANA VAS VABI“

Razstava v celovški mestni hiši

V navzočnosti številnih gostov, med katerimi so bili namestnik deželnega glavarja Suchanek, drugi predsednik deželnega zbora dr. Mayerhofer, jugoslovanski konzul v Celovcu Čop, predsednik mestne skupščine Ljubljana Košak in mnogi drugi, je bila v ponedeljek v celovški mestni hiši odprta informativna razstava z naslovom „Ljubljana vas vabi“.

O namenu razstave in o vsestranskih dobrih odnosih med Celovcem in Ljubljano odnosno med Koroško in Slovenijo sta govorila celovški župan Hans Ausserwinkler (ki se je v svoji „domovinski uniformi“ v tem okolju vidno neprijetno počutil) in podpredsednik ljubljanske mestne skupščine Sergej Vošnjak, ki je zastopnik tiska že predhodno seznanil z zanimivimi podatki o Ljubljani, njenem prebivalstvu, razvoju in problemih. Kulturnoumetniški okvir pa je prispeval ansambel Scuola Labaciensis, ki je izvajal kratek spored srednjeveške glasbe.

Razstava je v glavnem zgrajena na fotografskih povečavah, ki predstavljajo obiskovalcu razne več ali manj znane detajle iz Ljubljane. Prikazane so zgodovinsko in umetniško zanimive zgradbe, poslopja najrazličnejših ustanov, kot so skupščina, galerija, gledališča in podobno, športna hala Tivoli, razni spomeniki, mestni trgi, grad, gostinski lokali in marsikaj drugega, prav

tako pa tudi prizori s posameznih za Ljubljano značilnih kulturno-umetniških, folklornih in gospodarskih prireditev. Poleg tega so razstavljeni nekateri predmeti ljudske obrti, medtem ko statistični pregledi (pravzaprav jih je zelo malo) govori o razvoju mesta in njegovega prebivalstva, poseben načrt mesta pa nudi vpogled v urbanistične probleme Ljubljane.

Za prebivalce kakšnega oddaljenega mesta (na primer Karl-Marx-Stadt v Vzhodni Nemčiji, kamor bodo razstavo potem prenesli) bo ta razstava gotovo zelo informativna; za prebivalce Celovca in sploh Koroške pa verjetno ne bo prinesla večjih „odkritij“. Razdalje med Celovcem in Ljubljano so se z razvojem avtomobilskega prometa tako skrajšale, da so postali Celovčani že povsem domači tudi v Ljubljani, obratno pa tudi Ljubljančani poznajo Celovec že precej v podrobnosti.

Kljub temu pa je sedanja razstava lep prispevek k nadaljnjemu zblizjevanju prebivalcev obeh mest in k utrjevanju prijateljskih odnosov ter vsestranskega sodelovanja med sosednima narodoma in deželama. To sta na otvoritveni svečanosti poudarila tudi župan Ausserwinkler in podpredsednik Vošnjak, ki sta ob tej priložnosti izmenjala spominska darila.

STONE SVETINA

132

UKANA

DRUGA KNJIGA

Prav do nje je priplaval metrski smuč in tik pred njo leno napravil zavoj.

„Ko se bo vrnil, jo dvigajte! Tako se mu bo zadržalo, da mu hoče pobegniti!“

Bilo je napeto, da so se generalu potile roke in čelo. Rahlo je dvigal ribo. Omagujče je trepljala z repom in brezupno poskušala krožiti, kot krožijo vse smrtno ranjene ribe.

Veliki smuč se je zasukal, razprl ostrorobo plavut, odprl ošiljeni gobec, poln ostrih zob, in ga spet zaprl. Na videz leno in brezbržno se je približal ribi, ki je čutila konec in je samo še trzala z repom. Bolj je vabila, kot skušala uteči.

Zadrževali so dih. Velika riba se je pognala in vaba je izginila v širokem gobcu. Z elegantnim zamahom repa se je smuč obrnil in odplaval v globino.

„Naj pelje; bolje, da požre, ko da ga izgubimo.“

Zelena globina je požirala vrstico meter za metrom. Potem pa je general sunkovito zategnil in zmagoslavno kriknil:

„Moj jel!“

Minila je ura utrudljivega boja z ribo, preden je pokazala znake utrujenosti. Niso računali na tako veliko ribo,

zato niso imeli pri sebi ne mreže zajemalke ne ribiškega kavljaja.

General se je smejal kakor otrok. Vlekel je ribo k sebi in jo spet spuščal. V tem je odkril neznanski užitek, ki ga je povsem prevzel.

Potem je smuč legel na bok in razprl svoje pahljačaste plavuti, ki so se vijoličasto lesketale. Wolf je legel in ga skušal zgrabiti za škrge. Riba je v smrtnem strahu oživela, vztrepetala, udarila z velikim repom po vodi, da sta bila v hipu oba mokra.

Nekajkrat je poizkusil Wolf, preden mu je uspelo zgrabiti ribo za škrge. Potegnil jo je iz vode in jo sunkovito vrgel od sebe. Zbodel se je na ostricah, iz roke mu je prišla kri.

Riba je flesnila z repom in se jela metati proti vadi. „Čestitam, gospod general. To je redek primer,“ je navdušeno tulil Wolf in se kot liger pogнал na ribo, ker se je bal, da se bo strgala in ušla.

Odnegli so jo na travo, dovolj stran od vode, in občudovali njen boj s smrtjo, ko je pokazala svoje zadnje moči. Turobno je zevala in grozeče razpirala plavuti. General je očaran strmел vanjo, rekoč:

„Helmut! Res ni nič bolj tragičnega, kot je velika riba na suhem. Bolj sem je vesel, kot če bi ujel sekretarja pokrajinskega komiteja.“

Wolf se je zakrohotal:

„Velike ribe ne prijemljejo vsak dan in ne vsakomur. Imeli ste srečo in imenitno ste manevrirali z vrstico. Gola sila nič v primeri s tehniko. Vse ukrotiš postopoma. S tem ko popustiš, dobiš. Lep zakon, ali ne?“

„Spodobi se, da jo sami umirite,“ je predlagal Wolf. Izvlekel je dolg lovski nož in ga ponudil generalu. Ta se je sklonil in z mistično masko ter svečano kretnjo zabil

smuču nož prav do ročaja v zaglavje. Riba je še nekajkrat silovito udarila z repom in se umirila.

Potem so šli spet lovit. General je zapel in izvlekel še enega dva kilograma težkega smuča, dva pa sta mu ušla.

„Tegale bova nocoj povečerjala,“ je mlasknil general, „iz velikega pa bom jutri napravil pojedino. Pričakujem obisk iz Berlina. To jih bom presenetil!“

Veliko ribo sta spravila v ledenico, manjšo pa v prtljažnik. Preden sta se odpeljala, je general stisnil stolniku Vogtu roko in dejal:

„Tega vama ne bom pozabil! Zaslužila sta odlikovanje.“

Pobrskal je po žepu in ponudil vsakemu po eno cigaro z zlatim vencem.

Večer je prebil general skupaj z Wolfom v vili, kjer je svoj čas stanoval. Ker se mu je za naslednji dan obetal važen posvet s političnimi oblastniki, se je hotel za nekaj ur otresti skrbi. Napetosti zadnjih tednov so presegle njegove moči. Potovanje v Berlin, razširjeno bojno področje, pritožbe poveljnika italijanske fronte — vse to ga je zamorilo in razhudilo. Že nekaj dni je bil razdražen in popadljiv kakor privezan pes.

„Kaj stori s človekom ena sama riba! Napravila me je srečnega — bolj sem vesel, kot če bi napredoval, saj višji položaj ne pomeni nič drugega kot nov korak stran od sebe,“ je razmišljal general. Bil je hvaležen majorju Wolfu, ki ga je tako vztrajno vabil.

Sedela sta v salonu ob veliki mizi, sama, vsak na svojem koncu, obkrožena s priborom vseh vrst ko dva aristokrata. Pila sta črno vino, si zbužala tek s predjedmi in pričakovala ribo. Strežnica jo je prinesla na velikem srebrnem pladnju, lepo okrašeno s sočivjem, jajci in zelenjavo.

General jo je zadovoljno prerezal na dvojce.

Neurja povzročila veliko škodo

V dobršem delu Evrope so prejšnji teden divjala močna neurja z nalivi, ki so povzročili številne poplave. Koroška to pot ni bila preveč prizadeta, zato pa tembolj Nižja Avstrijska in Štajerska, kjer je bilo spet poplavljenih na tisoče hektarjev polj in travnikov. Cela naselja so bila odrezana od sveta. V številne hiše je vdrla voda in povzročila veliko gmočno škodo, katere trenutno še ni mogoče v celoti zajeti, vendar pa gre v desetline milijonov šilingov.

Struge potokov in rek niso mogle požreli vseh voda, ki so jih povzročili dolgotrajni nalivi. V nekaj urah so se vodne mase dvignile kar za več metrov in pričele s svojim razdiralnim delom. V številnih na-

seljih so morali gasilci evakuirati prebivalce iz ogroženih hiš.

Medtem ko je nevarnost poplav v Avstriji v glavnem že minila, pa je položaj v Sloveniji in na Hrvaškem še vedno kritičen in nejasen. Radi nenehni nalivov je reka Ledava preplavila več krajev na Gorickem, tudi Ščavnica ni mirovala in je poplavila več vasi. V Podravju v okolici Koprivnice je voda poplavila okoli 30 vasi in vdrla celo v mesto, tako da so številne ulice pod vodo. V bližini Koprivnice je voda odnesla okoli 400 metrov železniške proge. Kljub temu, da je prenehalo deževati, pa se položaj v Podravju ni bistveno spremenil, nasprotno postal je še bolj kritičen, ker so se vodne mase razširile še na nadaljnja področja. V Donjem Mihaljcu in Belišču je položaj tako kritičen, da so številna reševalna moštva v stalni pripravljenosti. Obupen je položaj prebivalcev v vaseh Gajevo Gredo in Komatnica, ki sta že več dni pod vodo. Prebivalstvo bi rabilo večje čolne, da bi lahko reševalo živino in druge stvari, tako pa jim voda

odnaša in ugonablja njihovo imovino. V poplavljeni vasi so poslali prve pošiljke hrane, sedaj pa jim je začelo primanjkovati še pitne vode.

Tudi prebivalci Pomurja so v težkem položaju. Skupno s pripadniki vojske se trdovratno upirajo podivjani Muri, ki je v terek pri Gorinji Radgoni preseгла 480 centimetrov višine. Na ozemlju Murske Sobotne upajo, da bodo razmočeni nasipi še vzdržali. V občini Ljutomer je Mura prebila nasipe in poplavila vasi Veržej in Bunčani, kjer je položaj zelo resen. V občini Ledava pri Hotizi kljub največjim naporom tisočev braniteljev nasipi niso vzdržali in Mura je zalila več vasi ter ogrožila Ledavo.

Trenutno še ni znano, kolikšno škodo so povzročile poplave. Na vsak način bo ogromna. Stalno se javljajo na občinah nesrečniki, ki so v valovih izgubili vse svoje imetje in si rešili samo golo življenje. Pri vsej nesreči, ki je zadela poplavljene dele, pa je treba govoriti o sreči, da ni bilo človeških žrtev.

LEDINCE

Čudni „verniki“

Pred nedavnim je tinjski prošt in dekan Trabesinger obhajal svojo zlato mašo. V slavnostno okrašeni tinjski cerkvi so bili med častnimi gosti tudi prelat Zechner, ki je zastopal škofa, bivši deželni glavar Wedenig ter župani okoliških občin.

Slavljenec je s Tinjami neločljivo povezan: tam je bil rojen, tam je imel prvo mašo in tam živi od leta 1959 naprej kot prošt in dekan. Med vojno so ga nacisti zaradi njegove narodne zavednosti izgnali iz Koroške.

Jubilejno slavlje v tinjski cerkvi pa je žal pokazalo, da se nestrpnost narodnih šovinistov tudi pred cerkvenimi vrati ne ustavi. Ko se je mašnik med nemško mašo „drznil“ moliti tudi v slovenskem jeziku, je neki „verniki“ kar med cerkvenim opravilom zakričali proti oltarju zahtevo po nemščini. Ker se za njegov klic nihče ni zmenil, je „kričac“ demonstrativno zapustil cerkev z nekaterimi somišljeniki, nato pa je bilo pred cerkvijo slišati glasno vpitje in celo streljanje s papirnatimi možnarji.

Obnašanje takih „vernikov“ je res vse prej kot krščansko. To še posebno v času, ko sinoda prvič v zgodovini škofije razpravlja tudi o sožitju obeh narodov in o enakopravnosti obeh jezikov v deželi. Gre brez dvoma za iskreno mišljeno prizadevanje, ki pa bo ostalo le pri lepših besedah, dokler bodo dejanja pričala povsem drugače, kakor kaže sramotni primer iz Tinj. Vsiljuje se vprašanje, ali so gotovim ljudem (ki pa se še precej radi trkajo na svoja krščanska prsa) besede o ljubezni do bližnjega in o spoštovanju sobrata res samo prazne fraze, ki jih v dejanjih prevladuje strup narodne nestrpnosti.

Na nezavarovanem železniškem prelazu v Ledincih, znanem po številnih smrtnih žrtvah, sta prejšnji petek zopet dva človeka izgubila življenje. Tovorni vlak, ki je peljal iz Beljaka proti Področici, se je na nezavarovanem železniškem prelazu v Ledincih zaletel v osebni avto, ga razbil in vlekkel še 68 metrov s seboj. Pri tem je razbitina avtomobila prevrnila še signalni drog in končno obležala poleg železniškega nasipa.

Po pripovedovanju 28-letnega strojevodje Raimunda Roica je vozilo zmanjševalo brzino proti omenjenemu prelazu (znak, da je pravilno tolmačil obcestne varnostne znake). Kljub temu, da je bil prepričan, da bo avto pred prelazom obstal, je strojevodja še s signali opozarjal na nevarnost. Šele zadnji trenutek je ugotovil, da nesrečni vozač ni slišal signalov, še manj videl prihajajoče nevarnosti. Sicer je še zavrl, vendar je nesreča bila neizogibna. Iz razbitin avtomobila so potegnili samo dva mrtveca.

Žardarmerija je našla pri njih ribiško dovoljenje na ime Alfred Seipt (51) iz Düsseldorfa. Šele potem avtomobilske registracije se je varnostnim organom posrečilo dobiti jasno sliko o obeh nesrečnikih. Gre za zakonski par Alfred in Dorothea (52) Seipt iz Düsseldorfa, ki sta bila z

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjunu vabi na

PEVSKI KONCERT

● v petek 21. julija ob 20.30 uri na Breznikovem kampingu

● v nedeljo 23. julija ob 20.30 uri pri Voglu v Št. Primožu

Ljubitelje lepega petja vabimo k številni udeležbi.

Odbor

Skupina naših otrok

ODPOTOVALA NA LETOVANJE V SAVUDRIJO

Ze več let obiskujejo po posredovanju Zveze slovenskih organizacij slovenski otroci na Koroškem med šolskimi počitnicami Jadransko morje. Tako je bila tudi letos sestavljena skupina otrok, ki je v ponedeljek odpotovala na počitniško letovanje v Savudrijo. Pri nekaterih otrocih se bo prvič izpolnila želja, da bodo videli morje in ga uživali v vsem njegovem čaru.

V Celovcu pred poslopjem, kjer ima Zveza slovenskih organizacij svoj sedež, je bilo v ponedeljek zjutraj zelo živahno, saj se je nabralo lepo število otrok, ki so v spremstvu staršev nestrpnost čakali na odhod omnibusov. Zadnja napotila, ki so jih otroci prejeli od staršev, so se izgubila v splošnem razburjenju, ki je vladalo v pričakovanju novih doživetij, katerim so žili nasproti.

Mladi letoviščarji so v dobrih rokah dveh izkušenih spremljevalcev iz Koroške, ki bosta skrbela, da se bodo otroci res prijetno počutili in se potem spet zdravi in polni lepih spominov vrnili na svoje domove.

Velinja vas

V četrtek 6. julija je v krogu svoje številne družine in vnukov ter ožjih sorodnikov in prijateljev obhajal 80-letnico življenja naš bivši dolgoletni občinski odbornik in desetletni bilčovski župan Franc Krušič, po domače Rupej v Velinji vasi.

Vzrastel je v svoji rojstni hiši pri Rupeju. Ze starši so sloveli kot zavodni člani naše koroške slovenske skupnosti. Naš slavljenec je ostal zvest izročilom svojih roditeljev ter je v vseh letih odločno zastopal pravice našega naroda, kjerkoli je bilo potrebno.

Ko se je leta 1912 ustanovljalo naše Slovensko prosvetno društvo, je tedaj 20-letni mladenič postal društveni soustanovitelj in član prvega odbora. Kot izredno dober pevec je bil že tedaj tudi pri društvem pevskem zboru, kjer je ostal vse do danes. Kot dober in preudaren kmet je bil tudi v naši posojilnici dolga leta odbornik in predsednik nadzornega odbora. Kot član šolskega odbora v občini je vedno zagovarjal stališče, da se morata po naših šolah poučevati oba deželna jezika, slovenski in nemški, saj je za vsakega velika dobrina, če zna vsaj dva jezika. Leta 1928 je bil z veliko slovensko večino izvoljen za župana naše občine, katero je v zadovoljstvu vseh vodil vse do nacistične zasedbe Avstrije, ko so ga odstavili. Prav tako so bile razpuščene naše ustanove, prosvetno društvo „Bilka“ in posojilnica, ter zaplenjeno vse premoženje. Pa ni dolgo trajalo, samo nekaj let, in podrla se je moč onih, ki so hoteli uničiti naš narod. Naš jubilarnt pa se je po vojni posvetil obnavljanju naših organizacij ter bil pripravljen povsod pomagati, kjer je šlo za našo skupno stvar.

V prvi svetovni vojni je moral tudi k vojakom. V Galiciji je prišel v

rusko ujetništvo, od koder se je šele po nekaj letih vrnil domov. Druga svetovna vojna mu je uničila življenje enega sina. Tako vidimo, kaj vse more človek s svojo poštenostjo in zvestobo ustvariti in prestatiti.

Slavljenec želimo, da bi mu bilo usojenih še mnogo let v krogu mlade družine, kateri je tudi še sedaj dober svetovalec in vsem drag oče in ded. Zahvaljujemo se mu za njegov vzgled odločnosti in zvestobe svojemu poklicu kot kmet, svojemu narodu in svojemu verskemu prepričanju. Tudi naše uredništvo se pridružuje številnim čestitkam.

Št. Jakob v Rožu

Pred nedavnim je župan Janez Gressl osebno počastil šest letoviščarjev iz Zahodne Nemčije, ki so najmanj desetkrat letovali v naši občini. Za zvestobo, ki so jo izpričali do našega prebivalstva s tolikokratnim obiskom, jim je župan predal počitniške plakete s posebnim posvetilom.

Župan Gressl in podžupan Petschnig sta v okviru počastitve starejših občanov tudi v minulem četrtletju obiskala in čestitala številnim jubilarantom naše občine. Tako sta ob tej priložnosti obiskala tudi 90-letnega Franca Wrolicha, po domače Krajnc na Rulah nad Podgorjami, ki se svojega življenjskega praznika veseli pri najboljšem zdravju. Številnim čestitkam se pridružujemo v želji, da bi naš jubilarnt še dolgo in srečno bival med nami.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

„Tako! Ulovitelju pripada del z glavo, prireditelju ribolova pa del z repom!“

„Tako je, gospod general! Glava ne more loviti brez repa, rep pa je brez glave povsem brez pomena.“

„Moč je v enotnosti stvari; vedeti je treba samo to, kdo je rep in kdo je glava!“

Zagrizel je v okusno belo meso. Ko je pogoltnil nekaj grizljajev, jih je zalil z vinom, dasi je bil že precej okajen.

„Kdor tega ne razume, je divjak, in ni vredno, da se preriva po zemlji. Usojena mu je propast!“

Z užitkom sta jedla in se menila o živalskem svetu.

„Vi ste ribič in lovec, kajne, Helmut?“

„Seveda, gospod general! Jaz sem lovec na vse, kar se premika.“

„To je prav! Tudi jaz sem zasledil v sebi vse te instinkte, toda vojaški posli in politika so me ovirali, da se nisem bolj udeležoval. Ko bo vojna minila, bom vse nadoknadil. Predvsem se bom ukvarjal z lovom in ribarjenjem.“

„Tako je, gospod general! Lov je prva pravica in ponos vladajočih. Prav vsi so lovci, tudi taki, ki se na lov prav nič ne razumejo, ki ne ločijo slona od zajca. V meni je ribarjenje prevladalo nad željo po lovu. Odkar lovim ljudi, se manj zanimam za divjad. Lov na ljudi je zvezan z večjim tveganjem in tudi večjim užitkom. Sicer pa je vojna en sam velik lov. Menjajo se samo vloge. Nekaj časa si divjad, nekaj časa pa lovec. To je ves čar. Ribolov pa je zame simbol obveščevalnega posla. Mreže, trnki, vrvice — to mi vzbuja vse mogoče predstave. Celotno predstavo moderne družbe si lahko pričarate z ribami. Človeška družba je boj v oceanu. V njem vlada sveti zakon močnejšega. V njem živijo roparske vrste rib, ki so pred vsemi drugimi vrstami nedotakljive. Morski volkovi gospodujejo vsem, njim pa nihče. To je vladavina morja. Kiti so nedotakljivi

zaradi veličine in moči, nekako tako kot velika imena v moderni družbi. Nihče jih ne požre, pa tudi sami ne zmorejo velikih zalogajev. V glavnem se delijo vse ribe, kot ljudje, na dva razreda: na tiste, ki žro druge, in na tiste, ki se dajo požreti. V tem je veličina ribjega zaroda. Imamo take, ki love odkrito, in take, ki pridejo do plena s potuho. Da velike ribe žro majhne — to je zakon današnjega trgujočega sveta, ki ga okušamo vsi na lastni koži. In tudi ljudski pregovor, da riba smrdi pri glavi, ni brez osnove. Riba je požra svetopisemskega dvomljivca Jona, Kristus je z njimi nasilil tisočglave množice, kristjani jo imajo za simbol krščanske venre in zvestobe, komunistični ideolog Marx jo je najraje videl na krožniku... Zame pa je riba simbol molčečnosti in vir zabave.“

„Imenitne primerjave!“ se je hahljal general. Nalil je Wolfu in sebi ter pripomnil: „Tudi jaz jo imam najraje na krožniku. Toda nikarte me vzporejati z Marxom.“

Wolf pa je duhovičil naprej: „Tudi agente delimo tako kot ribe: na krape in na ščuke. Krapci rijejo po blatnem dnu, obirajo v kalni vodi mahove in stikajo za črvički, jedo vse, kar jim pride pred gobec. Ščuka pa potrpežljivo tiči v ločju in preži na plen. Vse važne naloge izvedejo ščuke, čeprav tudi krapov ne smemo prezirati.“

„Tudi ta primerjava je dobra,“ se je smejal general. „Žalostno pa je, da so vam polovili skoraj že vse ščuke in da ne veste, kaj bi počeli s krapci. Kakšna riba pa sem jaz, koj menite?“ je vprašal general in svetlo pogledal.

„Vsekakor morski volk precej nevarne vrste.“

„Ljudozerec, kajne?!“ se je zasmejal general lastni pripombi in usekal Wolfa: „In veste kakšna riba ste vi? Električna jegulja! Vsakemu se izmuznete iz rok. Ko misli, da vas že ima, vas nima. Za vas je potreben trnek posebne vrste. Še bolj pa bi se zvijali na ostep,“ se je rezal general

in Wolf mu je pritegnil, kajti oba sta bila že precej v rožicah.

Medtem ko so jima pripravili mizo, je general postregel s cigarami. Riba, ki je trikrat plavala — v vodi, v olju in vinu — je generala raznežila. Pod vplivom alkohola in melanholije je začel razgrinjati svoje najzaupljivejše misli. Zdaj je moral poslušati Wolf.

„Če greva od ribje družbe k naši, se mi porajajo zanimive misli, ki jih zaupam samo vam, ker sva prijatelja. Prav te dni sem občutil, da sem se s svojimi ozkimi vojaškimi ambicijami v glavnem že izživel. Prehajam na širše mnogo bolj zamotano področje. Zoprno mi je, da so generali sužnji politikov, in največkrat celo slabih. Mene je osvobodil čar popolne oblasti. To je vizija mojega bodočega udejstvovanja po veliki vojni. Bodočnost pripada vojaški kasti. Generali, ki jih je pregneta vojna, so sol ljudstva. Iz njih rastejo voditelji sveta, samo oni združujejo v sebi moč dejanj in tvorno silo misli ter se ne boje tveganja, povezanega z zgodovinsko odgovornostjo. Policijski položaj pa je najboljši most za prehod od vojaka k državniku. Tu sem si pridobil izkušnje, kakršnih ne zmore noben frontni general. Res je, da znanje redkokdaj pomore človeku do oblasti. Za oblast je potrebno kaj več, kar vam prav gotovo manjka, čeprav ste obdarjeni z izrednimi sposobnostmi. To je izkoriščanje tujega znanja in oblikovanje tega izkoriščanja v višjo silo. Tega vi ne znate ali nočete. Samo zato boste pristali nekje na dnu; to sem vam že nešteto povedal, pa se vas nič ne prime.“

Wolf je globoko potegnil vase dim in dejal:

„Ali pa na vrhu, gospod general... Spet sva na področju temne strani meseca, ko nihče ne ve, kdo ima prav. Lahko imava oba ali nobeden.“

„Ne boste se mi tako lahko izmuznili. Danes sem take volje, da vas bom spet nekoliko razgalil. Vi zaničujete“

Bilčovs

V nedeljo 9. julija je naša vas praznovala vesel dogodek. Pri Šenhlabu so se zbrali svati, ki so ob spremljavi poskočne godbe pospremlili bodočega mladega Šenhlaba, Hanzija Krušica, pred poročni oltar. Od vzhodne strani pa so avtomobili pripeljali nevesto Trudijo

Izlet na Ankogel

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi člane in prijatelje na izlet na Ankogel (3264 m) v Visokih Turah.

Zbirališče v nedeljo 30. julija ob 7. uri zjutraj pred postajo gorske vzpenjače na Ankogel v Malnitzu. Od gorske postaje, ki leži na višini 2700 metrov, je še tri ure hoda na vrh, od koder se nudi čudovit razgled na bližnje in daljnje ledenike ter vrsto neštevitih vrhov.

S planinskimi pozdravi!

Odbor!

Prelat Zechner

SEDEMDESETLETNIK

Pred nedavnim je prelat Aleš Zechner obhajal svojo 70-letnico.

Rodil se je 13. julija 1902 pri Jugu v Spodnji vasi. Ljudsko šolo je obiskoval v Žvabeku. Ker je bil izredno nadarjen, so ga dali starši v gimnazijo v Št. Pavel v Labotski dolini. Gimnazijo je zaključil v Celovcu in nato vstopil v semenišče. Leta 1926 je bil posvečen v duhovnika, primicijo pa je imel v Žvabeku. Svojo prvo službo je Aleš Zechner nastopil kot kaplan v Šmihelu, pozneje je služboval v Želznji Kapli in Dobrli vasi, leta 1956 pa je škof tedanjega dekana Zechnerja v Dobrli vasi poklical v celovški stolni kapitelj.

Prelat Zechner pa ni samo dober duhovnik, temveč človek, ki ga odlikuje globoka povezanost s svojim ljudstvom, kar je dokazal zlasti v letih, ko je slovenski narod na Koroškem prestal najhujše nasilje in najsramotojše ponižanje. Tudi danes je v vrstah tistih, ki vztrajno sodelujejo v prizadevanjih za naše kulturno in narodno uveljavljanje.

Prelatu Zechnerju iskreno čestitamo za njegov jubilej.

Fajnik, Covnarjevo iz Sveč, s številnim spremstvom. Cerkvene obrede je opravil z lepim nagovorom in mašo domači župnik Leopold Kassl. Cerkveno slovesnost je oplešal še mešani zbor s svojimi občutno zapetimi pesmimi.

Po končanem cerkvenem obredu so ženina in nevesto pri odhodu iz cerkve v lopici sprejeli številni otroci, ki so že težko čakali na „sejanje“. To je star običaj, pri katerem novoporočenca sejeta otrokom denar, ko gresta iz cerkve. Pri cerkvi je bilo zbranih tudi precej letoviščarjev, ki so ta živ-zav mladine ob pobiranju drobiža z užitek fotografirali. Zelo se jim je dopadel zanimivi motiv, ko sta ženina in nevesta stala sredi gruče otrok, ki so se prizadevali, da bi nabrali kar največ denarja.

Da Bilčovščani cenijo Šenhlabo vo hišo, ki je največja na vasi po

obsegu posestva, se je videlo na cerkvenem sejmšču, kjer je poleg požarne brambe, ki je izkazala čast svojemu članu Hanziju, bilo zbranih še mnogo ljudi, ki so pozdravljali in čestitali poročnemu paru. Poročno slavje se je nadaljevalo v gostilni pri Miklavžu, kjer je kljub razsežnosti gostilniških sob skoraj primanjkovalo prostora. Ob godbi in petju je čas hitro potekal do jutranjih ur, pa tudi kuhinja in klet sta prispevali svoje najboljše.

Ker je bil ženin aktiven pevec in igrlec v našem posvetnem društvu „Bilka“, so zbrani pevci s pesmijo čestitali mlademu paru in mu izročili primerno spominsko darilo. Ženin je tudi absoluten slovenske kmetijske šole v Podravljah, ki mu je posredovala mnogo koristnega znanja o današnjem kmetovanju, kar mu bo v marsičem dalo pobudo za sodobnejši način preusmeritvenega gospodarjenja.

Mlademu paru želimo mnogo sreče in zadovoljstva na lepo urejeni Šenhlabovi kmetiji. Na mnoga leta!

Galicija

Od vznožja Obirja (2142 m) pa do Drave se razprostirajo temni gozdovi, lepo obdelana polja in zeleni travniki. Sveži planinski zrak, oplemeniten z vonjem bližnjih gozdov in prijazne vasice, ki se odlikujejo po svoji snažnosti, katere ne moti tovarniški hrup, pomešan s tuljenjem siren, so tisti činitelji, ki so dali temu okolju pečat klimatskega letovišča, katerega so prebivalci občine Galicija izkoristili v tujsko prometne namene. Vedno več tujcev prihaja v te lepe kraje z namenom, da se vsaj enkrat na leto in to v počitnicah oziroma na dopustu nadihajo svežega planinskega zraka, katerega jim v mestih in industrijskih središčih zelo primanjkuje.

Občina Galicija s svojo okolico pa se ne ponaša samo s svojimi odličnimi klimatskimi pogoji, temveč tudi z naravnimi lepotami. Med Malim Obirjem in Menihovcem je zarezana

ČESTITAMO!

Pred nedavnim je na agronomski fakulteti visoke šole na Dunaju končal svoj študij France Koncilja iz Št. Ilja.

Mlademu dipl. inženirju k temu uspehu iskreno čestitamo!

globoka grapa Krtolovec s Podkanjskim potokom, ki tvori 52 metrov visok Podkanjski ali Bilštajnski slap (Wildensteiner Wasserfall), ki je ena največjih zanimivosti Spodnjega Roža.

V zadnjem času se je občina lotila gradnje novega kopaljšča na Bilštajnskem močvirju. Z bagranjem so že pričeli. Seveda bo za to potrebnih precej denarnih sredstev. Žal je občinski proračun za ta projekt premajhen, da bi ga mogli hitro realizirati. Kljub vsem težavam, s katerimi je občina obremenjena, pa se je le posrečilo, da že pridno prihajajo turisti v te lepe kraje. Tozadevno se bo položaj občutno izboljšal, ko se bo dolgoletna želja po izgradnji vzpenjače na vrh Obirja končno uresničila.

Slovenska pesem v Velikovcu

Minulo nedeljo zvečer je Krščanska kulturna zveza priredila v mestni dvorani „Neue Burg“ v Velikovcu pevski koncert, na katerem sta nastopala mešani pevski zbor „Jakob Petelin-Gallus“ iz Celovca pod vodstvom prof. Jožkota Kovačiča in folklorna skupina „Planina“ iz Sel.

Številne poslušalce od blizu in daleč ter častne goste, med katerimi sta bila tudi okrajni glavar Wagner in velikovski župan Hosp, je pozdravil podpredsednik KKZ prof. dr. Janko Zerzer. V svojem pozdravnem govoru je med drugim poudaril, da je namen koncerta seznaniti tudi nemško govoreče sosedje in številne tujce, ki so v naši lepi deželi na dopustu, s kulturnimi dobrinami slovenskega ljudstva na Koroškem. V imenu občine Velikovec pa je v obeh deželnih jezikih spregovoril župan Hosp, ki je naglasil potrebo po skupnih prizadevanjih, pri katerih naj bi ravno pesem igrala vlogo mostu, ki združuje in zbližuje obe narodnostni skupnosti na Koroškem.

Bili smo priče visoke kakovosti zbora, ki se je v prvem delu koncerta posvetil resni glasbi starih mojstrov, v drugem pa koroški narodni pesmi. Pestrost koncerta so obogatili selski fantje in dekleta, ki so v rožanskih narodnih nošah predvajali slovenske narodne plesse. Obe skupini sta našli hvaležno publiko, ki je z navdušenim ploskanjem demonstrirala svoje zadovoljstvo.

„V lastni zadevi“

V „Tribuni bralcev“ je naš list pred tedni objavil dopis, ki se je bavil z osebo novega predsednika Landsmannschaft dr. F. Koschierja in njegovim protislovenskim izpadom, ko je za pogajanja s Slovenci zahteval od pristojnih činiteljev „potrebno trdnost“.

Tozadevno poročilo je svoječasno objavila celovška Volkszeitung, na katero se je avtor omenjenega dopisa skliceval. Enako besedilo Koschierjeve izjave v Vrbi je v svoji majski številki objavil tudi mesečnik Landsmannschaft, le z razliko, da je namesto o „potrebni trdnosti“ pisal o „potrebni previdnosti“ pri pogajanjih s Slovenci. Eno poročilo je torej moralo biti napačno in v junjski številki Landsmannschaft se je dr. Koschier res oglasil ter pod naslovom „In eigener Sache“ (mar je ta mesečnik njegovo osebno glasilo?) izjavil, da omenjene besede pri zborovanju v Vrbi ni uporabljal.

Ni nam znano, da bi bil dr. Koschier baje napačno poročilo v Volkszeitung kdajkoli popravil, zato nam tudi ne more zameriti, če njegova poznejša izmikanja sprejemamo z določeno rezervno. Zelo enostavno bi bilo in bi poleg tega celo blagodejno vplivalo na del nemške javnosti, če bi bil dal popraviti poročilo v Volkszeitung, če je bilo res napačno. Ker pa tega ni storil, se pač ne sme čuditi, če si potem vsak dela svoje zaključke o njegovem izvajanju glede odnosa do Slovencev.

Sicer pa še nekaj besed k njegovemu članku „In eigener Sache“.

Nedvomno je zanimivo, da govori v množini, ko ugotavlja: „Unsere im

ganzen Land bekannte Einstellung, Haltung und Leistung lassen eine Entgegnung in der Presse als überflüssig erscheinen... wir haben nach jahrelanger Buße und 25jähriger Sühne für unsere seinerzeitige Dienst- und Pflichtauffassung die Vergangenheit bewältigt.“ Iz tega sledi, da ne gre le za njega samega, ampak da so vsi, ki so zajeti pod „wir“ (so to člani njegove organizacije), iste ustrojenosti kot dr. Koschier in da so vsi delali 25 let pokoro (vse do leta 1970, kar je nedvomno zelo značilno). Da pa vsaj v njegovem primeru ta „pokora“ ni mogla biti preveč težka, kaže dejstvo, da je že leta 1960 organiziral proslavo 10. oktobra in tedaj položil s svojim epohalnim geslom „Das ganze Land im Kärntner Gwand!“ temelje za marsikoga še danes veljavnemu rjavemu protokolu o domovinozvesti uniformiranosti.

Uredništvo je dopisnik T. L. seveda znan. Če dr. Koschier ugotavlja, da mu je bilo o osebi tega dopisnika vse sporočeno „od prijateljske slovenske strani“, potem je to samo posek, da bi na prefrigan način sejal nezaupanje in sumničenje med Slovenci in njihovi prijatelji. Takih metod so se svoječasno posluževali tudi mogočniki polpretekle dobe, ko so ustrahovali ljudi in izvajali nad njimi najrazličnejše oblike pritiska.

Kako je menda naklonjen Slovencem, hoče dr. Koschier dokazovati na prav čuden način. Našemu uredništvu je kot dokaz „der ‚Slovenenfeindlichkeit‘ des Museumsdirektors“ poslal nekaj publikacij deželnega muzeja, ki se nanašajo na Koroško in Slovenijo in so deloma pisane tudi v slovenščini; v glasilu svoje organizacije Landsmannschaft pa isti dr. Koschier v znanem žargonu piše o „immer maßloser werdenden Forderungen der Minderheit“.

Poučevati dr. Koschierja, kaj je naklonjenost do manjšine, bi bilo brezupno početje. Njegovo gorostasno geslo o koroškem gvanu (ob raznih „domovinskih manifestacijah“ dostikrat vidimo te obleke obložene tudi z nacističnimi odlikovanji) je ravno tako intolerantno kot njegova trditve o brezmejnih zahtevah manjšine. Če si to dovoli kot predsednik Landsmannschaft, je morda razumljivo vsaj za tistega, ki ve, kakšnega duha otrok je ta organizacija. Kot ravnatelj deželnega muzeja pa si kaj takega ne bi smel dovoliti. Zato bi bil čas, da dr. Koschier teh dveh funkcij ne bi mešal med seboj. Trenutno pa vsekakor izgleda, da je deželni muzej Landsmannschaft — ali obratno.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — T

oblast, čeprav ji služite vdano, prav po pasje. Mene pa je oblast očarala. Navdušen sem nad njo, čeprav jo jaz bolj izkoriščam kot ona mene. Ali ni to zanimivo nasprotje? Tako me je prevzela,“ je dejal zaneseno, „kot prevzame pravega moškega samo izredna ženska.“

Wolf se je nehote zasmel na vse grlo.

„Ta vaša primerjava je naravnost genialna! Z velikimi črkami si jo bom zapisal v dnevnik. Res je: oblast je kakor ženska. Ni zaman ženskega spola in neločljiva od politike. Kdor zapiše svojo dušo ženski ali oblasti, se je prostovoljno pogubil, se je poceni prodal sili, ki je ne pozna. Samo od sreče je odvisno, kje in kako bo končal. To svojo misel vam lahko dokumentiram z usodami velikih duhov, pesnikov, ki so jih požrle ženske in oblast, in politikov, ki so jih požrle oblast in ženske.“

General je nalil polno čašo vina in ga zvrnil vase. Zasirmel se je v lesketajoči se lestenec, vstal in napravil nekaj odsekanih korakov. Potem je srdito dejal:

„Pustite me vendar, da razvijem svojo misel do konca in da jo utemeljim! Ne napadajte moje predhodnice, ko ne veste, kakšna je glavna naloga Vi ste trdovratni cinik. Rešuje vas samo to, da ste uporabni v pravem času. Našemu redu pa ste nevarni, ker zaničujete temelje organiziranega sveta. Pravzaprav ste nevarni vsakemu redu.“

„Oprostite, gospod general, nisem se mogel vzdržati. Vi imate radi nasprotujoča si mnenja. Veste ženska in oblast mi vzbujata asociacije, ob katerih za svoje izražanje nisem povsem odgovoren.“

„Dobro! Oprostite vam,“ se je pomiril general, potem pa je stisnil ustnice, dal roke na hrbet in trdno usmeril pogled v neko točko. Nadaljeval je:

„Svet je in bo še dolgo ostal oglodana kost, gola vojaška stvarnost. Vsa drama sodobnega sveta se razvija na poveljniških mestih, tam, kjer se kujejo odločilne. Množica

ali celi narodi, tudi skupine držav, če hočete, pa so navadni statisti na bojnih šahovnicah velikih sil. Množica največkrat igra vlogo dresiranega psa, ki se požene v tistega, na katerega ga nahuškajo.“

Svet je tako neenakomerno razvit in tako noro razdeljen, da se je zamotal v nasprotja, ki jih lahko razrešijo samo vojne in revolucije. Teh pa ne bodo vodili ali mirili ne profesorji ne misijonarji, temveč politiki in vojaki. Ljudje sile in dejanj. Svet je že prepoln ideologij in moral vseh vrst, ki vplivajo na človeštvo tako kot na pijanca prevelika količina zaužitega alkohola. Svetu sta potrebna enostaven red in vsakomur razumljiv program, ki ga bo ostro izvajala oblast kot višja sila. Če je vojna po Clausewitzu nadaljevanje politike z oboroženo silo, je vsa politika samo boj za oblast nad ljudmi in nad stvarmi. Skrajna oblika oblasti pa je nasilje z vsemi tisočletja starimi in pravkar odkritimi sredstvi. Torej je zgodovinsko nujno, da si bomo po tej veliki vojni razdelili oblast po ključu osebne in družbene moči. Zato je, dragi Helmut, moje največje vprašanje že zdaj, kako si pridobiti čimveč moči,“ je jedko poudaril general. Premolknil je in čakal, kaj bo dejal Wolf na to njegovo misel.

Ta se je samo hladnokrvno nasmehnil: „Po mojem ne gre samo za to, kako si pridobiti moči. Problem je, kako jo obdržati. Kdo pa danes more trditi, da je močan, ki sredi vojne padajo veliki in pomembni ljudje s položajev kakor zvezde z neba? Potem gredo v zaton za vse večne čase, kot da jih nikoli ni bilo. Sužnjij velikih sil smo, ki delujejo večkrat neodvisno od naše volje.“

General je resno prikimal in premišljeno odgovoril:

„Tudi o tem sem že razmišljal. Všeč mi je vaš pomislek, plaši me in spodbuja hkrati. Prepričan sem, da listi, ki je resnično močan, obstane.“

„Nedvomno. Nevarno pa je to, da vsakdo, ki se vzpenja, misli, da je izbran in močnejši od drugih. Tako je s posameznikom in z državo. Vojno začne država šele takrat, ko je prepričana, da jo bo dobila. Kdo bo zmogovalec in kdo premaganec, pa pokaže čas in zgodovina. Menim, da je resnično močan samo tisti, ki lahko vsiljuje svojo voljo drugim, čeprav mu nasprotujejo, ki jo vsiljuje tako, kot je primerno času in položaju.“

„Strinjam se z vami! Še močnejši pa je, če lahko počne, kar se mu zljubi.“

Wolf je prikimal.

„Vi ste že dosegli izredno stopnjo moči.“

„Dosegel sem jo s trdim delom, pri čemer sem izgubil živce. Pa še moram ubogati. In ponižno pritrjevati... delati tako, kot ne bi ravnal, če bi sam odločal.“

„Dovolite, gospod general, teoretično predpostavko: če izgubimo vojno, boste odgovorni za vse, tudi za tisto, kar so si izmislili drugi in ste vi izvajali.“

„Ne govorite mi o tem! Jaz trdno verujem v zmago nemškega orožja. Še vedno vidim svet na kolenih pred ekspanzijo nemškega duha in orožja. Na vsem svetu ni tako ustvarjalnega, discipliniranega in skromnega ljudstva, kot je naše. Naša civilizacija ne more utoniti v svetu usmratenega kapitalizma in ušivega komunizma. Edino ona lahko reši svet. Nas ne bo spravil nihče na kolena! Razkrojimo pa se lahko sami z neresnim pojmovanjem dolžnosti in odgovornosti.“

Dovolite, Helmut, da vam pogledam nekoliko v jetra: šibki ste! Nimate tiste velike in preproste vere, tistega velikega cilja, ki bi mu služili. Zato nimate močne volje. Žanjete polovičarske uspehe, v bistvu životarite in vas premetavajo šibkejši od vas.“

General je nekoliko pomolčal, potem pa je nadaljeval zaupljivo:

Smeh je zdravilo

„Držite se prijazni!“ je dejal fotograf iz nekdanjih časov in potem štel: „Ena, dve, tri!“ Čez dober teden smo dobili sliko, na kateri smo se trudili, da bi kazali smehljajoč se obraz, in naši sorodniki in znanci so vneto zatrjevali in pritrdjevali, da smo „dobro zadeti“.

Ce dandanes pogledamo te smehljajoče se fotografije, nismo več prav prepričani o prisotnosti nasmeha. Vidimo, da je prisiljen, ker ni prišel od srca.

Sodoben fotograf, ki mora biti tudi nekoliko poznavalec človeka, ne terja več od nas, da bi se smejali. Dobro ve, da ni ničesar, kar bi človeka bolj polepšalo, kakor naravna veselost, ki se zrcali v očeh, ne pa v odprtih ustih.

Toda smeh je še več kakor trenutno olepševalno sredstvo. Smeh je lahko naravno zdravilo za dušo in telo. Na svetu so ljudje, ki se lahko navzlic vsem križem in težavam še iz srca smejejo, čeprav samo za nekaj trenutkov. In najbrž jih prav ti trenutki naredijo odporne zoper vse težave, da ne izgube poguma in zaupanja vase.

Kdor se sam ne zna smejati, naj gre vsaj enkrat za odprtimi očmi po cestil Naučil se bo smeha. Videl bo ljudi, ki bi jih drugače prezrl, kako uporabljajo svojo zvitost, da se prebijajo skozi življenje. Videl bo otroke, ki se gode po cestah, nagajajo drugim... In še koliko drugega!

Toliko je vzrokov za smeh, če se le pravilno naučimo iskati ga. Da je mačka na dvorišču dobila mlade in da je zdaj v skrbem zanje, je nekaj samo po sebi umevnega. Vzemite pa si več časa in si podrobneje ogledite ta nebogljeni mlada bitjal. Saj je komaj kaj tako ganljivo smešnega; te male pristrčne nerode tako ljubko kobacajo po svetu, se igrajo, nagajajo druga drugi...

Naučiti se moramo opazovati majhne dogodke, ker učinkujejo prav zaradi svoje neznanosti tako smešno. Moramo se, na primer, nehoti nasmiejati, če vidimo človeka za avtomobilskim krmilom, ki se mu na obrazu pozna, da zna samo ukazovati, pa nenadoma pred železniškim prelazom napravi strahotno jezen obraz, ker mu rdeča luč ukazuje, da ne sme dalje. Tu mu vsa njegova moč prav nič ne pomaga. Samo zaradi tega, ker naleti na nekaj, kar se mu ne umakne, se jezi. Izraz besnosti na njegovem obrazu ni v nikakšnem sorazmerju z majhno zamudo, ki jo bo imel. Da vzame velik človek tako majhen dogodek tako resno, to je pač zares — smešno.

Najbolj zdrav in najbolj rodovit smeh je gotovo tisti, ki se nas poloti zavoljo naših lastnih neumnosti. Nekaj vam svetujemo: kadar boste doživeli kaj takega, kar vas bo spravilo v jezo, pomislite na trenutke, kaj bi storili vi, če bi se kdo drug tako jezil. Kakšno bi se vam zdelo njegovo ravnanje? Smešno, mar ne? Zlasti, če gre za kakšno malenkost... Videli boste, da vas bo jeza v hipu minila in da se boste sami sebi nasmiejali. Kdor zna storiti to, napravi velik korak na poti k obvladovanju samega sebe.

V življenju je dosti reči, ki jih ne moremo doumeti z razumom. Toda tam, kjer modrost

Privoščimo si počitek

Besedo nevroza zelo pogosto slišimo. Ali pa tudi vemo, kaj zares pomeni? Govorimo o srčni nevrozi, želodčni nevrozi, o nevrozi sečnega mehurja itd. Skoro ni organa, na katerem se ne bi mogla pokazati.

Gre za tako imenovane psihosomatično pogojene bolezni, torej bolezni, ki imajo svoj vzrok v duševnosti človeka, kažejo se pa na celem telesu ali na posameznih telesnih organih. Takšni vzroki za nastanek bolezni so lahko: žalost, strah, pretirana skrb, neprestana duševna napetost, premalo počitka, stalna naglica, veliki načrti, za katere se čutimo nesposobni, ter vse tiste vsakdanje zahteve od nas, ki nam ne dajo miru in pokoja.

Na sicer zdravem organu kar na vsem lepem začutimo neprijetne težave: srce močno

Pravilna prehrana varnejše kopanje

Iz leta v leto naraščajo smrtne nesreče pri kopanju. Nikoli ni dovolj opozoriti, da se nikar ne kopajmo s polnim želodcem ali preveč razgreti. Nesreče pa se kopičijo ne zadnje ravno zato, ker premalo upoštevamo osnovna pravila pri kopanju.

● Pri sončenju se telo močno razgreje in toplotno sorazmerje v telesu se spremeni. Telesna temperatura se lahko za 2–3° C poveča, puls pa naraste na 100 normalno 60–80). Če gremo takšni v hladno vodo, brez počasnega navajanja, tvegamo lahko, da nas zadene srčna kap ali motnje v krvnem obtoku.

● Popustite utrujenosti po kosilu, naredite za eno ali dve urici premor pri kopanju. To pravilo velja tudi za mlade in zdrave ljudi, ki so mnenja, da jih lahko skok na glavo v mrzlo vodo osveži. Ne pomislijo, da je to lahko usodno.

● Pri kopanju uživajte lahko prebavljivo hrano, brez mnogo maščob. Tako boste razbremenili obtok krvi in srce, zelo koristno pa bo vaši prebavi.

● Dolgo ležanje na plaži vam razen lepo zagorele polti prinese zvišano težo, kajti mirovanje vam hitro pripomore k odvečnim kilogramam. Zato se gibajte, ukvarjajte se s športom.

sama ni več dovolj, pomaga pogosto smeh. Smeh je tudi zdravnik. Koliko je umetnikov, ki so slikali in pisali najbolj smešne stvari takrat, ko jim je obup trgal dušo...

Torej — trikrat na dan smeh — to je najboljše zdravilo!

utriplje, zbada nas, srce čutimo v vratu in podobno. Doslej zdrav želodec nas prične peči, posebno če se razburimo, če imamo skrbi, po slabo prespani noči ali pa že ob misli, da moramo jutri dokončati neko delo, za katero bi porabili še precej časa, da bi bilo v redu opravljeno. Tudi strah pred boleznijo lahko privede do nevroze. Vidimo na primer koga, ki je bolan na srcu, in že nas popade silen strah, da tudi sami nimamo te bolezni. Od strahu in skrbi se nam začne res oglašati tisti organ in pod vplivom stalne skrbi zanj se neprijetne situacije še večajo. Nevroza se kaže tudi v bolečinah in zbadanju po celem telesu, v glavobolu, v pogostem pritisku na vodo ali blato, v pokašljevanju, slabosti, vrtoglavicah, nespečnosti, živčni razdražljivosti in drugih.

Nevrozo je v začetku lahko odpraviti. Takrat praktično še ne gre za pravo bolezen, ampak za manifestacijo živčnih težav. Vsa duševna napetost se je prenesla na en sam organ ali organski sistem, ki se nam javlja kot signal, da smo prestopili dovoljeno mejo. Potrebno je samo, da se tega zavedamo, da nas na nevrozo opozori zdravnik. Premisliti moramo, kaj je tisto, kar v nas samih ustvarja napetost, in to moramo odpraviti. To bomo storili kaj lahko in tako odpravili tudi nevrozo.

Pri tem upoštevamo nekaj nasvetov:

— ne zahtevajmo od organizma več, kot ta zmore;

Elektrika v gospodinjstvu

V sodobnem gospodinjstvu skoraj ni predmeta, ki bi ne bil priključen na električno omrežje. Pri tako veliki rabi toka se seveda ne smemo čuditi, da od časa do časa nekje nekaj počni in nam pregori varovalka. Nato tavamo v temi in iščemo svečo. Še preden jo odkrijemo, popravi škodo sostanovalec.

Ko smo si uredili delavnico ali nabavili večje električne stroje, se moramo nekoliko seznaniti z električno napeljavo, da se izognemo neprijetnim presenečenjem. Ugotoviti moramo, katera varovalka rabi za določeno področje. Običajno je pod vsako varovalko napis, ki nam pove, kje moramo iskati napake. To je zelo koristno, da nam pri kratkem stiku ni potrebno izvijati vseh varovalk; marsikje jih imajo toliko, da se nam zdi, kot da bi prišli v električno centralo.

Zelo neprijetna postane stvar, kadar smo si nabavili celo vrsto električnih strojev, v stanovanju pa imamo le eno ali dve varovalki. V tem primeru mora biti varovalka tako močna, da je v nevarnosti napeljava; slabša varovalka bi namreč takoj pregorela.

Na vseh električnih napravah so — oziroma bi morali biti — podatki o porabi električnega toka. Ti podatki so najpogosteje izraženi v vatih. Če so dani podatki za napetost (volt — V) in jakost (amper — A), dobimo število vatov tako, da pomnožimo volte z amperi. Kadar imamo poleg vatov navedene tudi volte, dobimo amper tako, da delimo število vatov z volti: $W:V=A$. Število amperov nam pove, kako močan tok mora teči po tokovodniku in seveda tudi skozi varovalko. Ker je varoval-

ka v tem primeru skrajno obremenjena in ker uporabljamo tudi luči, ki dodatno porabljajo električno energijo, mora biti varovalka vedno nekoliko močnejša, kot nam je pokazal račun.

Kadar uporabljamo več električnih naprav, moramo število vatov sešteti in to upoštevati tudi pri izbiri varovalke.

Zanima nas npr., kako močno varovalko potrebujemo za stroj, ki potrebuje za pogon 2200 vatov pri napetosti 220 voltov. Delimo 2200 vatov z 220 volti ($2200 W : 220 V = 10 A$) in dobimo število 10 amperov. Varovalka mora torej zdržati jakost 10 amperov. Ker smo pa že prej omenili, da mora biti varovalka vedno nekoliko močnejša, lahko mirno uporabljamo 15-ampersko varovalko.

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA

„Danes ne... Drugič, ko bom pri volji, vam bom povedal svojo trnovo pot z dna k vrhu. Pot, na kateri jih je nešteto omagalo in propadlo, jaz pa sem vzdržal. Večkrat sem se vprašal, zakaj. Vse svoje življenje, celo spanje, dihanje in sanje sem posvetil velikemu cilju nacije in mu vdano služil. Zato sem se povzpел in se bom povzpел še više.“

Generalu so se zversko zalesketale oči. Zasrepel je v Wolfa in ga vprašal, kot bi govoril samemu sebi:

„Helmut, ali kaj dvomite o moji veliki karieri?“

„Prav nič gospod general. Ljudem vašega kova pripada svetl izklesani ste iz monolitnega kosa. Za navadne smrtnike ste nedosegljivi.“

„Mož vzpon pomeni tudi vašo kariero. Rad imam ob sebi človeka, ki misli na drug način in me vsaj spominja na nasprotno možnosti. V svojem stremeljenju ne smem biti tog in enostranski, kot so vojaški voditelji.“

„Vi ste izvrsten politik, gospod general! Vaše zadnje politične poteze so mojstrovina dolgoročne taktike izrabljanja nasprotij. Kozjebrači predsednik je neznanstvo navdušen nad vami. V vas vidi enega izmed stebrov nove slovenske države. Zavidljive izraze občudovanja vaše osebnosti so nabrali moji ljudje z vseh strani. Celotna škof vas ima za zelo omikanega in celo kulturnega, verj naklonjenega barbaru, kot na tihem imenuje vse, ki pripadajo vojski SS. Tisk je preplavljen z opisi vašega lika. Pišejo samo v superlativih!“

„Kako pa naj bi pisali, dragi Helmut? Kar pišejo naj drugače, pa ne bodo samo ob kruh, temveč tudi ob glave! Saj veste, kaj so novinarji. Po naravi so radovedni, večkrat boječ kot ujedljivi psi. Pri nas, v našem redu, pa imajo zaradi vamostit vsi nagobčnike. Res je, da ni velik nihče, ki ga ne bi bili oznanili. Saj celo laž, ki jo vztrajno ponavljamo, postane v očeh raje resnica.“

Ne veste, dragi Helmut, kako v dnu srca preziram svojat, ki se oklepa škofa in pokrajinskega predsednika. Vsak dan bolj me nadlegujejo. Razne delegacije prihajajo k meni moledovat s kramarskimi nameni. In tožarijo drug drugega. To so hlapci! Klavrna služničad! Če bi vedeli, kaj nameravam z njimi po zmagi, bi jih polovica že danes pobegnila k rdečim v gozdove. Na žalost jih še potrebujem, vi pa tega ne razumete.

Da mi ne boste delali težav s cerkvenimi ljudmi! Pri pokoritvi narodov ima vera veliko vlogo. Že otroke učijo pokorščine. Pravijo, da je oblast dana od boga in da brez božje volje ne pade z glave niti las. Torej smo božja volja v tej deželi mi, morda celo kazni za grehe te in prejšnjih generacij. Še enkrat vas prosim, da mi ne kvarite dobrih odnosov s cerkvijo. Vsaj javno ne! Teško sem jih vpregel v svoj voz, zato jih nikar ne opozarjate, da se volk in jaganje ne paseta dolgo na skupni trati.“

„Napačne informacije imate, gospod general! Vem, tudi te izhajajo od mojega šefa. Priznam vam, da ne cenim farških podlasic. Toliko pameti pa imam, da ne oviram vaše politike.“ se je zagovarjal Wolf, general pa je popolnil dve skodelici s turško kavo in pomirjeno dejal:

„Upam in verjamem vam. Videli boste, kaj vse bom še napravil, da jih bom razdvojil in razbil. Med njimi bom zasejal sovraštvo, ki ga ne bo nihče opele. Sicer je to samo majhna vaja, navadna priprava za povojne dni. Takrat se bomo soočili z novimi nasprotniki. Varčujete z močmi, Helmut. Potreboval vas bom na svoji levi strani... Vas, ki znate loviti velike ribe tako, da jih najprej nakrmite!“ se je zahahljaj general in natočil vina.

Blisk je proučeval niti Wolfove agenture v diviziji in na njenem operativnem področju vsak dan z večjo strastjo,

ki mu jo je nelil notranji agenjske osebne ogroženosti. Iz Prešernove brigade je dobil poročilo, da so v bataljonu, ki se je boril na Lavtarskem vrhu, odkrili človeka, ki je bil verjetno podtaknil pismo Ani v torbico prve pomoči.

Divizijski štab je poslal bataljon za nekaj dni s posebnimi nalogami čez reko Savo. To je bilo področje, kjer je v organizacijah OF delovala Doris, ki jo je bilo treba preskusiti. Iz tega področja je prihajalo v brigade mnogo novo mobiliziranih in prostovoljcev. Med njimi je bilo nekaj sumljivih. Blisk je odšel z bataljonom, da bi navezal stike s terenskimi vosovci. Moral bo poiskati tudi Artija, od katerega je dobil pomembna opozorila.

Po celodnevem pohodu so prispeli na Mohor, srednji noči pa so se spustili proti reki in železnici. Savo so prebradli pod strelnim ognjem iz bunkerjev ob progih. Rafali so sikali predvsem proti zadnjemu delu kolone. Živa veriga rok se je pretrgala. Voda je hrumela, drla in spodnatašala. Bila je globoka in zelo nevarna. Sredi reke je odnesla kuharja. Zajel jo je bil v svoj veliki lonec, to pa ga je odtrgal od tal, in že je zdrsnil s tokom v noč. Vodnik Lamprel se je zagnal za njim in ga odvlekel na prod. Potem je še nekajkrat skočil v vodo in pomagal reševati še nekateri, ki jih je odnašalo.

Blisk in Karel sta stala na bregu in vodila reševanje. Janez z Marjanca je razporejal predhodnico. Bataljon je izginjal v temno noč. Čezenj so pivkale svetleče se štrne mitraljeških rafalov.

V prvem gozdiču so se ustavili, da bi ugotovili, če kdo manjka. Karel je Blisku omenil sumljivega borca, ki jih je spremljal neoborožen že mesec dni. V brigado je prišel z Dunaja, kjer se je šolal. Lepo oblečen, z belo srjajo in kravato, je takoj zbudil sum, da je poslan. O komunizmu in osvobodilnem gibanju je vedel preveč, da bi mu zaupali. (Se nadaljuje)

DROBNI NASVETI

■ Jajca s slabim duhom prelijemo s hladno vodo, odcedimo in jih uporabljamo samo za pripravo testa.

■ Nekaj zrnca soli očisti skaljeno olje.

■ Neprijeten duh po česnu in čebuli odstrani iz ust kozarec mleka.

■ Neprijeten duh po čebuli prežene z rok umivanje v mrzli vodi brez mila.

■ Goveja juha iz škatlice je mnogo okusnejša s kančkom paradižnikove mezge.

— privoščimo si telesni in duševni počitek;

— imejmo redno prehrano;

— ne pretiravajmo s poživili, kot so na primer prava kava, tablete za boljše koncentracijo itd.;

— ne izboljšujmo si standarda na račun svojega zdravja;

— živimo v slogi s svojo družino, s sosedi in z vsemi, ki pridemo z njimi v stik.

Ce pa pustimo, da nas še naprej nosi tak življenjski tok, bo „nevrozni“ organ lahko zares obolel. Tudi stalno obračanje pozornosti na nevrozni organ je škodljivo.

Zapomnimo si, da je nevroza bolezen današnjega časa, hitrega tempa življenja in premajhne pozornosti do samega sebe. Kaj nam pomaga standard, če se čutimo utrujeni in bolni. Prilagodimo se sposobnostim svojega organizma in bodimo zadovoljni s tem, kar imamo.

Dr. Marija Žnidaršič

za oddih in razvedrilo

EDGAR ALLAN POE

Večerja v norišnici

Jeseni leta 18... sem se na potovanju skozi Francijo ustavil v bližini neke Maison de sante, privatne norišnice. O tej ustanovi sem slišal že v Parizu. V zavodu gospoda Maillarda so uporabljali tako imenovani, sistem pomirjevanja. Te informacije sem se spomnil, ko sem izrazil željo, da bi si ogledal zavod in spoznal novo metodo. Gospod Maillard je zavzdihnil: „Gospod moj. Zdi se mi več ko nujno, da se vrnemo k starim običajem. Nevarnosti, sistema pomirjevanja so bile vedno zelo velike, njegove prednosti pa so tudi vedno precenjevali. Domnevam, da poznate praktično stran tega sistema?“

„Ne popolnoma. Kar vem, sem izvedel iz tretje, četrte roke.“

„Glavni princip tega sistema je, da z bolniki ravnamo zelo obzirno. Ne ugovarjamo domišljiji norcev. Nobena stvar ne vpliva na medli norčev razum tako trajno, kot če ga spelješ ad absurdum.“ Tako smo na primer imeli bolnike, prepričane, da so kokoši. Zdravljenje je bilo preprosto: dajali smo jim le kokošjo hrano. Takole je malo žita in peska napravilo pravi čudež...“

„In vse to ste sedaj spremenili — kakor pravite — v korist bolnikov?“

„Prav gotovo. Veselilo me bo, da vas po večerji popeljem skozi hišo in vam pokažem sistem, ki se zdi meni tako kot drugim še najbolj uspešen.“

Ob šestih so nas poklicali k večerji in gostitelj me je peljal v jedilnico, kjer je bila zbrana velika družba — približno petindvajset do trideset oseb. Videti so bili ko boljše družba, čeprav so bile njihove obleke nekoliko pretirane; bile so vsiljivo elegantne iz časa Burbonov.

Bilo je zelo živahno; kot ponavadi se največ govorile dame. Gostitelj je pripovedoval šaljive zgodbe, vrstile so se druga za drugo. Kazalo je, da boče govoriti o svojem položaju vodje norišnice; sploh je bila tema „blaznosti“ najbolj priljubljena snov za pogovor. Mnogo je bilo vsiljivih zgodb o blaznosti posameznih bolnikov. „Imeli smo človeka,“ je dejal mladi debeli gospod na moji desni, „ki si je vtepel v glavo, da je osel... Dolgo ni hotel jesti ničesar drugega kot koprive. Fiksno idejo smo mu zbilili iz glave tako, da ni dobil ničesar drugega za pod zob. Venomer je bral z nogami — takole...“

„Gospod de Kock! Prosim, obnašajte se dostojno!“ ga je prekinila starejša dama, ki je sedela na njegovi strani. „Noge pustite pri miru, prosim. Umazali ste mi brokatno obleko.“

„Mille pardons, mamselle!“ je odgovoril gospod de Kock. „Tisočkrat prosim, da mi oprostite!“

Gospod de Kock se je globoko priklonil in dami poljubil roko.

„In potem,“ je nadaljeval človek bledega obraza na koncu mize, „in potem smo imeli poleg drugih blaznežev tudi bolnika, ki je vztrajno trdil, da je sir iz Kordove. Z nožem v roki je tekal naokoli in vsakogar prosil, naj poskusi reženj iz sredine njegove noge...“

„Brez dvoma je bil to hud norec,“ mu je segel v besedo nekdo iz družbe, „nikakor pa ga ne moremo primerjati z gospodom, ki ga vsi razen našega gosta prav dobro poznamo. Govorimo o možu, ki se je imel za steklenico sekta, in ki je neprestano pokal in vrval, takole namreč...“

Govornik si je pri tem nedostojno vtaknil palec v usta, ga pritisnil ob desno čeljust in ponazoril pok. Nato ga je sosed pri mizi potrepljal po ramenu in mu nekaj zašepetal v uho.

„Ah,“ je zavreščala stara dama, „bil je pač nor. Tu je bila, kakor veste, gospa Joyeuse, pametna ženska. Po dolgem razmišljanju je ugotovila, da se je v neki nesreči spremenila v petelina. Dostojno se je obnašala. Občudovali smo jo, ko je plahutala s krili — takole — takole — takole — in njeno kikirikanje je bilo na-

ravnost očarljivo! Ki-ki-riki! Ki-ki-riki! Ki-ki-ri-ki-i-i-i-i!“

„Gospa Joyeuse!“ se je jezno vmešal gostitelj. „Obnašajte se spodobno, kakor se pač damam spodobi, ali pa se nemudoma odstranite. Izbirajte!“

Dama (kako sem se začudil, da je prav ona tako duhovito opisana ženska) je zardela ko mlada deklica. Nagnila je glavo postrani in obmolknila. Toda druga, mlajša dama je nadaljevala:

„Gospa Joyeuse je zares bila neumnica,“ je vzkljnila. „A čudaštvo Evgenije Salsafette je vseeno imelo več smisla. Bila je zelo lepa in sama vase zaprta deklica. Običajne obleke so se

Domislice

- Če vas pri možu nekaj nenadoma preseneti, če se je v čemerkoli spremenil, vedite, da je za tem — neka ženska.
- Ljubezen je celo v svojih javnih nastopih zasebno področje.
- Večer je velika predstava spominov.
- V ognju postaja železo jeklo; v trpljenju odkriva človek svojo moč.
- Moški je za boljše, žena za ognjišče.
- Ljubavne sanje naučijo ljubiti.
- Ljubezen se rodi naglo, brez pomisleka iz temperamenta ali iz slabosti; ena sama poteza lepote nas priklene nase.
- So stvari, ki jih žena lažje dojmave kot sto moških oči.

ji zdele pohujšljive; zato je vedno poskušala obleke sleči, namesto da bi jih oblekla. To pa ni težko. Treba je storiti le tole — potem tole — in nato še — tako — tako...“

„Moj bog, gospodična Salsafette!“ je zakričalo tucat glasov. „Kaj vam pade na pamet! — Bog pomagaj! Dovolj, dovolj!“ Nekaj prisotnih je skočilo s svojih sedežev, da bi preprečili gospodični Salsafette obleči kostim medicinske Venere. Zmešnjava je bila še večja, ko so se zaslišali glasni, predirljivi kriki iz notranjosti gradu.

„Nič posebnega,“ je dejal gospod Maillard. „Tega smo navajeni. zato se sploh ne vznemirjamo. Od časa do časa začno norci skupaj vpiti. Včasih skušajo po tuljenju pobegniti, to je že bolj nevarno.“

„Pa koliko bolnikov imate?“

„Sedaj ne več ko deset. Pred kratkim smo jih imeli sedemindvajset, med njimi nič manj kot osemnajst žensk; v zadnjem času pa se je, kot lahko vidite, marsikaj spremenilo.“

„Pa ona dama,“ sem dejal in se sklonil h gospodu Maillardu, „dobra stara dama, ki nam je dala slišati svoj kikiriki — ona ni — kakor se mi zdi — nevarna?“

„Nevarna?“ je vprašal z neprikritim začudenjem. „Kako — kako to mislite?“

„Tako. Mislim, da je le lahek primer,“ sem rekel in se s prstom potrkal po čelu.

„Moj bog! Kaj pa mislite! Ta dama, moja draga prijateljica gospa Joyeuse, je tako zdrava ko jaz. Res, ima nekaj majhnih posebnosti — toda, saj veste, vse stare ženske, vse zelo stare ženske so bolj ali manj čudne!“

„Vsekakor,“ sem dejal, „vsekakor. In druge dame in gospodje...“

„Moji prijatelji in uslužbenci so,“ mi je gospod Maillard segel v besedo in se užaljeno vzravnal. „Moji najboljši prijatelji in pomočniki.“

„Kako, vsi?“ sem vprašal. „Toda, kaj se ne obnašajo malo čudno? Se vam ne zdi tako?“

„Čudno, da. Ne čisto pravilno! Res, mi tukaj na jugu nismo prelahočutni. Uživamo življenje, veste...“

„Seveda,“ sem odgovoril, „seveda!“

„Morda je tudi vino clos de vougeot nekoliko pretežko, veste, nekoliko pretežko. Me razumete?“

Pili so zelo zelo mnogo. Brbljali so, zbijali šale, se smejali in počenjali

Oče in sin

Vstopila sta na postaji sredi polj. Z njima so vstopile tudi kmečke ženske, starejše in mlade.

Imel je okoli štirideset let. Njegov temno porjaveli obraz je bil suh in naguban. Na glavi je nosil pomečkan klobuk. Pogledal je okoli sebe s kalnimi očmi. Zdelo se je, kot da ne vidi dobro. Govoril je in zabaval ženske okoli sebe, da so se glasno smejale.

Otrok, deček, je držal v rokah majhno žensko torbico, bil je oblečen v svellomoder pulover, rjavkast od umazanije. Zadruga na hrbtu je bila na pol zaprta. Bil je žalosten. Večkrat se je ozrl proti očetu in ga spraševal to in ono. Mož mu je redkobesedno odgovarjal. Predvsem pa se je zanimal za ženske okoli sebe. Sprehajal je svoje oči po njih in jim govoril: „Se ga bomo sr... še ga bomo!“ Našel je prazen sedež.

„Pridi hudič sem, vsedi se!“ je zavpil sinu in ga vzel na kolena. Otrok je bil prestrašen. Njegov žalostni obraz je bil nemiren.

„Hudič, najdi mi cigarete!“ mu je ukazal oče.

Mali je držal v rokah očetov suknjič. Brezupno se je trudil, da bi kaj našel v njem. Cigarete ni bilo.

„Za nobeno rabo nisi! Ali je na svetu še večji štor, en hudič še bolj neroden, kot si ti!? Klofnil te bom!“

Otrok je bil prestrašen. Očetove roke so postale pesti. Z njimi je suval otroka v hrbet, da se je deček prestrašeno umikal.

„Ti hudič, vse uničiš, ti ne boš nikoli za rabo! Sam jih bom našel! Daj mi!“

S silo je vzel sinu suknjič in otroka pahnil v stran.

„Imam jih! Imam jih! Ti štor, hudič prekleti! Nikoli ne bo nič iz tebe!“

Spet so padale pesti po otrokovem hrbtu.

„Pa če ga ubijem, enkrat ga bom ubil, tako nič ne pomaga! Nič ne pomaga!“

Dva potoka sta se potočila proti umazanemu puloverju.

Velik mlad fant je vstal in ponudil otroku svoj sedež.

Anekdote

Mlad pesnik je prišel k Voltairu in ga prosil, če mu sme prebrati svoje verz. Voltaire mu je dovolil, ga zbrano poslušal in se pri tem kdaj pa kdaj priklonil. Začuden pesnik ga je vprašal, kaj naj to pomeni. Voltaire pa mu je prijazno pojasnil: „Oh, če srečam stare znanca, jih pač pozdravim!“

Voltaire je poslal slavnemu enciklopedistu d'Alembertu tragedijo „Olimpija“, da bi jo ocenil. Obenem je kritika opozoril, da je delo napisal v šestih dneh. D'Alembert mu je delo vrnil s pripombo: „Avtor ne bi smel sedmi dan počivati.“ Voltaire je kritika razumel in delo popravil.

Tudi Voltairu ni šlo v življenju vse gladko. Precej preglavic mu je delal pesnik Piron, ki je bil znan duhovitež. Nekoč so Voltaira vabili na neko zabavo. Privolil je, vendar s pogojem, da ne bo zraven Pirona. Toda tega so že povabili in Voltaire je zato zahteval, da ta večer Piron ne spregovori več kot pet besed.

Na zabavi je bil Voltaire brez konkurence in je kar žarel od duhovitosti in podjetnosti. Posebno svetopisemski junak Samson, ki je z oslovsko čeljustjo premagal oddelek Filistejcev, mu ni dal miru. Nazadnje je celo rekel:

„Če natanko pomislim, bi jaz lahko naredil prav tako kot Samson.“

Tedaj je spregovoril Piron svojih pet besed: „In sicer z enako čeljustjo.“

razne neumnosti. Če si govoril z normalnim glasom, te sosed ni slišal nič bolje kot glas ribe na dnu niagarskih slapov.

„Pred večerjo,“ sem zatulil v uho gospodu Maillardu, „ste omenili nevarnosti, ki jih povzroča sistem pomirjevanja.“

„Da,“ je odgovoril. „Večkrat se pojavijo velike nevarnosti, ki jih ni mogoče predvideti. Norca lahko za nekaj časa „pomiriš“, kot temu pravimo, a vsak čas lahko spet pobesni. Če kaže, da je umobolni popolnoma ozdravel, ga je treba nemudoma vtakniti v prisilni jopič.“

„Kaj se je zgodilo že kaj takega? Tukaj? Veste iz lastne izkušnje?“

„Da, da! Ni še dolgo tega, ko se je tu v hiši dogodilo nekaj čudnega. Tedaj je bil še veljavni sistem pomirjevanja in bolniki so se prosto sprehajali. Lepo so se obnašali, izredno dobro. Pameten človek bi moral sklepati, da bo prišlo do vražjega napada. Lepega dne so bili strežniki zvezanih nog in rok, bili so zakle-

njeni v celice. In umobolni so jih stražili, kot bi bili ravno stražniki duševno bolni.“

„Nemogoče! Še nikoli v življenju nisem slišal česa tako blaznega!“

„Resnično! — vse je bilo maslo drznega butca, ki si je vtepel v glavo, da je našel boljši sistem za zdravljenje umobolnih. Na vsak način je hotel poskusiti. Pregovoril je druge bolnike, ki so takoj pristali na zaroto proti vladajoči oblasti. Sistem pomirjevanja so s precejšnjimi omejitvami spet uvedli.“

„Pa koliko časa so vladali umobolni?“

„Oh, zelo dolgo — najmanj mesec dni. Točno vam tega ne bi mogel povedati.“

V tem trenutku so mojega gostitelja ponovno prekinili divji kriki, ki smo jih že enkrat slišali. In vedno bolj so se nam približevali.

„Moj bog!“ je zakričal. „Umobolni so pobegnili!“

„Zelo se bojim, da res,“ je rekel gospod Maillard in pobledel. Čim je izgovoril te besede, so se pred okni zaslišali glasni vzkliki in kletve. Kladi pa so tolkla po vratih, nastala je prava zmeda. Na moje veliko začudenje je gospod Maillard zlezal pod servirno mizo. Od njega sem pričakoval več odločnosti. V tem trenutku se je mož-vrtavka začel z vso silo in vztrajnostjo vrteti po sobi; roke je držal pravokotno od sebe in videti je bil res kot prava vrtavka. Podrl je vsakogar, ki mu je prišel na pot. Nenadoma sem zaslišal pokanje in vrvanje in končno ugotovil, da te zvoke proizvaja mož, ki je prej pri mizi posnemal steklenico sekta. Iz sočutja do stare gospe Joyeuse sem začel skoraj jokati, tako strašna je bila videti. Enostavno je stopila k peči in z vreščicim glasom neprestano vpila ki-ki-riki.

Nekaj trenutkov kasneje je katastrofa dosegla vrhunec. Ker ljudi pred okni in vrati ni moglo zadržati le kričanje in kvakanje in vreščanje, je bilo vseh deset oken zelo hitro in skoraj v istem trenutku razbitih. Dobil sem hud udarec, ki me je vrgel pod blazinjak. Tam sem negotovo ležal petnajst minut in napeto poslušal, kar se je dogajalo v dvorani.

Končno sem našel ključ uganke. Gospod Maillard, ki mi je pripovedoval o umobolnem, ki je svoje tovariše zapeljal v upor, mi ni povedal nič drugega kot svojo lastno zgodbo. Pred dvema ali tremi leti je bil res vodja zavoda, pa je znorel in so ga vtaknili med bolnike.

Stražnike, bilo jih je deset, so kmalu premagali. Zaprli so jih za več kot mesec dni. V tem času so gospod Maillard in njegovi norci uživali življenje. Nocoj pa je eden izmed ujetih stražnikov pobegnil skozi odtočni kanal, rešil tovariše in končno obvladal to čudno družbo.

● AVSTRIJSKO LAHKO-ATLETSKO PRVENSTVO

Ob koncu tedna je bilo v dunajskem stadionu avstrijsko lahkoatletsko prvenstvo. Za koroške atlete je bilo prvenstvo polno uspeha, saj so osvojili mnogo prvih mest, za olimpijske igre v Münchenu pa se je v zadnjem trenutku kvalificiral beljaški atlet Peter Sternad, ki je vrgel kladiivo 68,24 metra daleč. Najuspešnejša pa je bila olimpijska kandidatka celovskega KLC Karoline Käfer, ki je postala državna prvakinja v tekah na 100 m, 200 m in 400 m. Trojna zmaga je vsekakor velik podvig komaj 18-letne atletinje, gospodinje in mamic. Käfer, ki je na lanskem lahkoatletskem prvenstvu v vseh treh disciplinah zasedla druga mesta, je tekla 100 m v času 11,8, 200 m v 24 sekundah in 400 m v 53,1 sek.

Avstrijski prvak je postal tudi Walter Gurker od KLC, ki je preskočil višino 201 cm in z zmago podčrtal prvo mesto na avstrijskem mladinskem prvenstvu v Leobnu. Zmago na mladinskem prvenstvu je ponovila tudi 15-letna Angelika Schrott (KLC), ki je rabila za tek na 1500 m 4:40,5 minute, Monika Lacker (KAC) pa je v isti disciplini osvojila odlično tretje mesto. Izvrstna mesta so zasedle še Rita Merva (KLC, 2. na 800 m), Monika Lacker (KAC, 3. na 800 m) in Gerit Huber (KLC, 3. v metu kopja). Pri moških sta se izkazala Wolfgang Miklautsch (KLC, 2. na 400 m) in Beljačan Dietmar Millonig (4. v teku na 1500 m).

Na letošnjem prvenstvu je slavil svoj comeback tudi naš rojak profesor Robert Kropiunik, ki je zasedel s štafeto KLC (Kropiunik, Miklautsch, Gurker, Woschitz) v teku 4x100 m tretje mesto. Kakor možka posadka, tako je tudi dekliška štafeta (Petuschnig, Termoth, Merva, Käfer) zasedla tretje mesto.

● ŠAHOVSKI DVOBOJ SPASSKI-FISHER

Po številnih zapletih, negotovostih in posebno po „zaslugi“ nešportnega Američana Roberta Fisherja se je končala šele v ponedeljek v islandskem glavnom mestu Reykjaviku tretja igra skoro že ukinjenega šahovskega svetovnoprvinstvenega boja med svetovnim prvakom Borisom Spasskim iz Sovjetske zveze in izzivalcem Robertom Fisherjem. Po dolgotrajnih razgovorih je organizatorju šahovskega prvenstva uspelo pregovoriti Fisherja, da nadaljuje prvenstvo ob vodstvu 2:0 za nasprotnika. Do druge točke za Spasskega (ki je prvo partijo zanesljivo odločil v svojo korist) je prišlo namreč zaradi tega, ker je trmasti Američan enostavno „zamudil“ drugo partijo. Tretjo igro, ki se je začela v nedeljo, končala pa v ponedeljek, je dobil ameriški izzivalec. Ob razglasitvi zmagovalca pa o Fisherju ni bilo ne sluha ne duha, tako da je šele pozneje zvedel o svoji zmagi. Spasski se je namreč vdal tik po začetku, ko Fisherja še ni bilo pri šahovnici. Ljubitelji šaha po vsem svetu upajo, da se bo prvenstvo nadaljevalo brez novih zapletov in zamud, ameriški šahovski vele mojster pa bi se moral zavedati, da je zaradi svojega nešportnega obnašanja izgubil v javnosti že preveč simpatij.

● FITTIPALDI BO SVETOVNI PRVAK

Avtomobilska dirkalna sezona se nahaja v svoji drugi fazi in vse kaže, da je v najhujši in najtežji avtomobilski „disciplini“ že znan letošnji svetovni prvak. V dirkah, ki štejejo za svetovno prvenstvo formule 1, nabira Brazilec Emerson Fittipaldi od dirke do dirke točke in vse kaže, da je neprekosljiv.

Tudi v nedeljski tekmi za svetovno prvenstvo, v dirki za „Veliko nagrado Velike Britanije“ v Brands Hatchu, je pobral največ točk, skupno pa jih je dobil že 42. Izmed sedem dirk je zmagal na treh, namreč v Španiji, Belgiji in Angliji, v Južni Afriki in Franciji pa je zasedel druga mesta in le v Buenos Airesu ni dosegel cilja. Po sedmih dirkah zaseda Škot Stewart za Fittipaldijem drugo mesto, vendar ima že 16 točk zaostanka, tretji je Novozelanec Hulme (21) pred Belgijcem Ickxom (16). Izvrstno je vozil v Brands Hatchu tudi Avstrijec Niki Lauda, ki se je uvrstil na deveto mesto, vendar kljub delnih uspehom letos še ni dobil točke.

● OLIMPIJSKE VESTI

Olimpijske igre v Münchenu so po zadnjih podatkih spet za rekord bogatejše. Pravijo, da je žalosten rekord: izmed treh olimpijskih mest v Nemčiji (Augsburg, Kiel, München) je München, ki bo čez mesec dni imel v gosteh ves športni svet, najdražje mesto. V okolici olimpijskega mesta so narasle cene skoro za polovico, tako da stane npr. pivo namesto 2,5 nemške marke kar 4,10 marke. Navadno kosilo z zrezkom stane v Münchenu 12 DM, kavica 2 DM itd. Ob otvoritvi olimpijskih restavracij je bilo slišati, da bo v to zadevo posegel tudi olimpijski komite.

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.43 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 šport iz vsega sveta.

Sobota, 22. 7.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.55 Glasbeni mozaik — 7.40 Mednarodni delovni trg — 7.55 Naš hišni vrt — 8.05 Družinski obzornik — 10.00 Ljudska glasba pri nas in drugod — 10.45 Naša lepa domovina — 13.30 Aktualna reportaža — 13.45 Poskočna in zabavna — 14.00 Godba na pihala — 15.00 Ljudska pesem in glasba iz Koroške — 17.10 Koroška v pesmi in besedi — 18.00 Deželni razgledi — 18.20 Novo o koroški visoki šoli — 18.35 Majhna solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneca Avstrija — 21.15 Hema Krška, legenda in resnica — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 23. 7.: 6.10 Igra na orgle — 7.40 Veselo nedeljsko jutro — 8.10 Kmetijska oddaja — 18.15 Vsak ima svojega konjička — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Popoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.05 Ogleđalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Radijska igra — 16.40 Klavirska glasba — 17.05 Ljudski koncert — 18.00 Sosedje na jugu — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

Ponedeljek, 24. 7.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.00 Poletje, sonce in glasba — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Pretežno vedro — 11.05 Godba na pihala — 13.30 Knjižni kotiček — 14.30 Babičin kabinet smeha — 15.00 Iz štajerskega glasbenega življenja — 16.15 Za ženo — 16.30 Leto otroškega vrta — 17.10 Kar radi poslušamo — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja kmetijske zbornice — 19.05 Zvenec mozaik — 19.50 Note in beležke — 20.10 Operetne melodije — 21.00 Štartna rampa napredka — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja.

Torek, 25. 7.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Poletje, sonce in glasba — 10.00 Križem krašem po Evropi — 11.03 Predmestna melodija — 13.30 Igra na harmoniko in klarinet — 14.30 Pihala proti godalom — 15.00 Ljudska glasba iz Štajerske — 16.15 Za ženo — 16.25 Otroška oddaja — 17.10 Orkester Erwin Halletz — 17.30 Graški kabaret po letu 1945 — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja sindikalne zveze — 19.05 Ljudska glasba — 19.50 Note in beležke — 20.10 Orkestralni koncert.

Sreda, 26. 7.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Poletje, sonce in glasba — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Od melodije do melodije — 11.03 Dopusť na Dunaju — 13.30 Zborovska glasba — 14.30 Popoldansko glasbeno pismo — 15.00 Ura pesmi — 16.15 Za ženo — 16.30 Zgodovina na operetnem odru — 17.10 V dunajski kavarni — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja združenja industrialcev — 19.05 Kjer prepevajo... — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 Radijska igra — 20.50 Franz Schubert — 21.10 Vaška godba — 21.30 Zvezne dežele se predstavljajo: štajerska.

Četrtek, 27. 7.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Poletje, sonce in glasba — 9.30 Vesele note — 10.00 Zelena luč za pisane note — 11.03 Dunajski plesi — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 14.30 Naš skladateljski portret — 15.00 Iz knjige gostov — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 17.10 Operetne melodije — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 19.05 Avstrijska godba na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 Gorski kmet 72 — 21.00 Iz domačega glasbenega življenja.

Petek, 28. 7.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Pisana jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Poletje, sonce in glasba — 9.30 Klavirska dela Wolfganga A. Mozarta — 10.00 Glasbene slike s potovanja po svetu — 11.05 Ljudska glasba — 13.30 Lepo je poletje — 14.30 Na polji po štajerski — 15.00 Zborovske pesmi — 16.15 Žena v kmetijstvu — 16.45 Poletje, sonce in glasba — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja delavske zbornice — 19.05 Predstavljaj si, svet je šopek rož — 19.50 Note in beležke — 20.10 Vedno spet radi poslušamo — 21.30 Poglej, jaz sem!

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 22. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 23. 7.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

Ponedeljek, 24. 7.: 13.45 Informacije — Recital Roka Klopčiča.

Torek, 25. 7.: 9.30 Za vsakega nekaj — 13.45 Informacije — šport od tu in tam — Otroci, poslušajte!

Sreda, 26. 7.: 13.45 Informacije — Pesmi Andreja Kokota — Za našo knjižno polico.

Četrtek, 27. 7.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom.

Petek, 28. 7.: 13.45 Informacije — Za prijeten konec tedna.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 22. 7.: 6.50 Danes za vas — 8.05 V praznično jutro — 9.05 Iz slovenske orkestralne zakladnice — 10.05 Vročje poletje pred 30 leti — 10.25 Pesmi borbe in dela — 11.20 Z domačo pesmijo in plesom — 12.10 Glasba za popoldanski odih — 13.30 Melodije za vas — 14.05 Pojo slovenski operni pevci — 15.05 Diskofilova želja — 15.35 Z ansamblom Francija Puharja — 16.00 Previharimo viharje pred 30 leti, literarna oddaja — 16.30 Naši zbori pojo umetne zborovske pesmi — 17.05 Ples ob petih — 18.00 Kajuh-Zizek: Za kar sem umrl, bi hotel še enkrat umreti, radijska igra — 18.17 Iz slovenske lahke orkestralne glasbe — 19.15 Godala v ritmu — 20.00 Radijski radar — 21.00 Za ples in razvedrilo — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 23. 7.: 4.30 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.46 Skladbe za mladino — 9.05 Išče mo popevko poletja — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Z domačimi ansambli —

AVSTRIJA 1

Sobota, 22. 7.: 13.00 Mednarodno teniško prvenstvo Avstrije — 16.30 Za otroke — 17.05 Dežela brez kamenja — 17.35 Za družino — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Posebej o kulturi — 18.55 Poletje na Siciliji — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 Ljubzen dela stepe ljudi, prenos iz Löwingerjevega gledališča — 21.55 šport — 22.25 Čas v sliki — 22.35 Izobčenje.

Nedelja, 23. 7.: 13.00 Mednarodno teniško prvenstvo Avstrije — 16.30 Veronika — 16.40 Deček na morju — 17.45 Za družino — 18.10 Otrokom za lahko noč — 18.15 Potovanje na konec sveta — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 šport — 20.15 Apartma za tri, filmska komedija — 21.55 Čas v sliki in šport.

Ponedeljek, 24. 7.: 18.00 Novo v znanosti — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.55 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 šport — 20.15 Oddelek S — 21.10 Poštni predal 7000 — 21.25 Konji — 22.25 Čas v sliki.

Torek, 25. 7.: 18.00 Zadeva iz sosesstva — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije in Južne Tirolske — 18.55 Živalski vrtovi sveta, svet živalskih vrtoev — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 šport — 20.15 Kaj sem? — 21.05 Novo iz ilmskega sveta — 21.55 Čas v sliki.

Sreda, 26. 7.: 11.00 Apartma za tri, filmska komedija — 16.30 Za otroke — 17.15 Antena — 17.35 Lassie, zgodba psa — 18.00 Za družino — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.55 Televizijska kuhinja — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 šport — 20.15 Sternova ura — 21.05 Rdeči orkester — 22.00 Čas v sliki.

Četrtek, 27. 7.: 18.00 Potovalna služba Lastovka — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.55 športni mozaik — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 šport — 20.15 Raj starih gospa — 22.00 Čas v sliki — 22.10 Louis Armstrong.

AVSTRIJA 2

Sobota, 22. 7.: 19.00 Veselje ob glasbi — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Usnjeni mladiči — 22.00 Telereprize.

Nedelja, 23. 7.: 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Oknar — 20.00 Cvetlični kotiček — 20.15 Ali poznate melodijo? — 21.15 Telereprize.

Ponedeljek, 24. 7.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Telegalerija — 21.05 Madžarski film — 21.35 Telereprize.

Torek, 25. 7.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Igre oblasti — 21.25 Telereprize.

Sreda, 26. 7.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Povabilo na ples — 21.55 Telereprize.

Četrtek, 27. 7.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Jour fixe — 21.05 UFO — 21.50 Telereprize.

Petek, 28. 7.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.00 Za konec tedna — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Socialisti, strnite vrste — 21.45 Telereprize.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Petek, 28. 7.: 11.00 Povabilo na ples — 18.00 Zeleni svet — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.55 To je moj svet — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 šport — 20.15 Senzacije pod cirkuško kupolo — 21.10 Prerezi — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Morski hudiči iz Cartagene.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 22. 7.: 16.55 Obzornik — 17.15 Atletska tekma Jugoslavija-Belgija — 19.10 Mozaik — 19.15 Usodno nebo — 20.00 Dnevnik — 20.30 Večer posvečen osvobodilnemu gibanju — 21.10 Angola, dokumentarna oddaja — 21.50 Basa pojediva dekle ob sorej, balet — 22.20 Kajuh: Rdeče rože — 22.35 Kažipot — 22.55 Poročila.

Nedelja, 23. 7.: 8.30 Madžarski pregled — 9.40 domače — 10.12 Kmetijska oddaja — 10.55 Mozaik — 11.00 Otroška matineja — 11.50 Mestece Peyton — 12.40 Kažipot — 16.55 Atletika Jugoslavija-Belgija — 18.35 Pas za pištolo, film — 20.00 Dnevnik — 20.30 Knisem bil več vojak, humoristična oddaja — 21.15 Zabavno glasbeno oddaja — 21.30 Finale evropskega mladinskega košarskega pokala — 23.00 športni pregled — 23.15 Poročila.

Ponedeljek, 24. 7.: 16.25 Madžarski pregled — 18.15 Obzornik — 18.30 Kremenčkovi — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.45 Kratak film — 20.00 Dnevnik — 20.30 Sarajevski atentat, drama — 21.35 Kulturne dialogone — 22.25 Poročila — 22.30 šahovski komentar.

Torek, 25. 7.: 17.15 Madžarski pregled — 18.15 Obzornik — 18.30 Medvedov godrnjavček — 18.45 Mozaik — 18.50 Od zore do mraka: Planinci — 19.20 Koračnica, topopisna reportaža — 20.00 Dnevnik — 20.30 Stava, jugoslovanski film — 21.50 Likovni nokturno — 22.00 Poročila.

Sreda, 26. 7.: 16.25 Madžarski pregled — 18.15 Obzornik — 18.30 Sebastijan in Mary Morgane — 18.55 Mozaik — 19.00 Naši operni pevci: Samo Smerko — 19.20 Na sedmi stezi — 20.00 Dnevnik — 20.30 Shaker — 20.55 Vesele Windsorčanke — 21.15 Odiseja miru — 21.45 Jazz na ekranu — 22.15 Poročila — 22.20 šahovski komentar.

Četrtek, 27. 7.: 16.45 Madžarski pregled — 18.15 Obzornik — 18.30 Boj za abstanek — 18.55 Mozaik — 19.00 Civilizacija — 20.00 Dnevnik — 20.30 Bos skazi — 21.20 Sodobniki: Ionesco — 22.05 Vohunski agenti, vojaki — 22.30 Poročila.